

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC-
PRACTICAL CONFERENCE**

**ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING AND
LAW IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION**

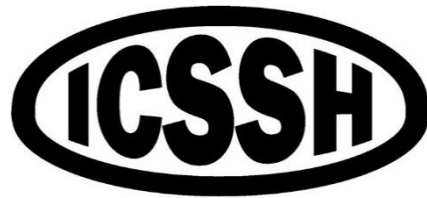
Book of abstracts

September 10, 2024

**Aarhus,
Denmark**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC-
PRACTICAL CONFERENCE**

**ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING AND
LAW IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION**

Book of abstracts

September 10, 2024

**Aarhus,
Denmark**

UDC 37:082.2(06)

International scientific-practical conference “Economics, finance, accounting and law in the context of globalization”: conference proceedings (Aarhus, Denmark, September 10, 2024). Aarhus, Denmark: Scholarly Publisher ICSSH, 2024. 51 pages.

The collection of abstracts presents the materials of the participants of the International scientific-practical conference “Economics, finance, accounting and law in the context of globalization”:

Academy of Labor, Social Relations and Tourism

Ivan Franko National University of Lviv

Kyiv National University of Technology and Design

Lviv Polytechnic National University

Lviv State University of Life Safety

National Aviation University

National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Odesa National Maritime University

Open International University of Human Development “Ukraine”

SHEI “Uzhhorod National University”

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

State University of Intellectual Technologies and Communications

State University of Trade and Economics

State University of Internal Affairs

Sumy branch of Kharkiv National University of Internal Affairs

Vinnitsia National Agrarian University

© Автори тез, 2024

© Center for financial-economic research, 2024

© International Center of Social Sciences and Humanities, 2024

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

CONTENTS

SECTION 1. PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION.....	6
<i>Дементов В. О., Лук’янихіна О. А., Виганяйло С. М.</i> СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ УКРАЇНЦІВ.....	6
SECTION 2. MANAGEMENT.....	8
<i>Антонов С. С.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ КОРПОРАЦІЙ.....	8
<i>Du Hanyu, Oksana Mazorenko</i> THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE TRANSFORMATION OF BUSINESS MODELS OF EDUCATIONAL SERVICES IN UKRAINE AND CHINA.....	9
SECTION 3. MARKETING.....	11
<i>Shkeda O.</i> ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING AI-INFLUENCERS IN THE MANAGEMENT OF BRAND MARKETING COMMUNICATIONS.....	11
SECTION 4. ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT.....	13
<i>Попович Т. А.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ “УКРЗАЛІЗНИЦІ” ЯК ПРИРОДНОЇ МОНОПОЛІЇ.....	13
SECTION 5. TOURISM AND HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS.....	15
<i>Леонтьєв І. В.</i> РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	15
SECTION 6. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY.....	17
<i>Клещов А. Й.</i> ЕКОІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	17

Сивашова В. П. ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДБУДОВУ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	18
SECTION 7. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES	21
Савицька О. М., Лютенко О. А. ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК І УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	21
Ширяєва Л. В., Баришнікова В. В., Вербицький В. С. СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ В ДУНАЙСЬКОМУ РЕГІОНІ	24
SECTION 8. MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMICS	26
Самофалова М. О. РЕЗУЛЬТАТИ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ	26
SECTION 9. ECOLOGICAL ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT	29
Лисий Н. Р., Гелеш А. Б., Попович В. В. ЕКОНОМІЧНО ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ УТИЛІЗАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНИХ ШПАЛ.....	29
Устїк М. Є. ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	31
SECTION 10. ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT	33
Лазаріді М. М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	33
Федоров І. О. ПРОБЛЕМАТИКА ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА КРІЗЬ ПРИЗМУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО АУДИТУ	35
SECTION 11. FINANCE, BANKING, INSURANCE	38
Виганяйло С. М., Кочура В. С. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ГАЛУЗІ СТРАХУВАННЯ	38

Виганяйло С. М., Мозгова В. В.

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ЕЛЕКТРОННОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 41

Владика Ю. П., Полухович С. С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО
БАНКУ 43

**SECTION 12. CONSTITUTIONAL LAW, MUNICIPAL LAW, PUBLIC
INTERNATIONAL LAW 45**

Берч В. В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ДОПИТ ПРИСЯЖНИХ ЯК СВИДКІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ
НЕПРАВОСУДНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 45

**SECTION 13. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE, FINANCIAL LAW,
INFORMATION LAW 47**

Parchuk S. V.

SOME ASPECTS OF REALIZATION OF THE RIGHT TO DEFENSE IN THE CASE
OF AN ADMINISTRATIVE OFFENSE UNDER ARTICLE 130 OF THE CODE OF
UKRAINE ON ADMINISTRATIVE OFFENSES 47

**SECTION 14. CRIMINAL LAW, CRIMINAL EXECUTIVE LAW, CRIMINOLOGY,
CRIMINAL PROCEDURE, CRIMINALISTICS 50**

Курінна О. А.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ
НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА
БОРОТЬБУ ІЗ ЦИМИ ЯВИЩАМИ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД 50

SECTION 1

PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

УДК 364.42/44

Дементов В. О.

к.н.держ.упр., доцент,
доцент кафедри соціально-економічних дисциплін
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ,

Лук'янихіна О. А.

к.е.н., доцент,
професор кафедри соціально-економічних дисциплін
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Виганяйло С. М.

к.е.н., доцент,
т.в.о. завідувача кафедри соціально-економічних дисциплін
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

**СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ДІЄВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОМПЛЕКСНОЇ ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ УКРАЇНЦІВ**

Повномасштабна агресія росії проти України, нажаль, принесла в нашу країну багато страждань та горя, погіршилась соціально-економічна ситуація в країні, суттєво знизився рівень життя людей в громадах, багато хто постраждав від війни, нажаль маємо людські жертви, зруйноване житло та інфраструктура. Очевидно, що проблеми постраждалих від війни українців потребують оперативного вирішення та втручання як з боку держави так і з боку місцевої влади на рівні територіальних громад [1], отже маємо ситуацію, коли найбільшої актуальності за часів незалежності Української держави набуває ефективне соціальне партнерство, яке передбачає оперативне, а часто й екстрене, реагування на кризові ситуації та злагоджені спільні дії представників всіх секторів громадянського суспільства на глобальному та локальному рівнях, максимальне використання всіх наявних ресурсів: влади, в тому числі і місцевої (адміністративні, організаційні, інформаційні); бізнесу, в тому числі який постраждав від війни (матеріальні, фінансові, технологічні); громадських, волонтерських, благодійних організацій (людські, матеріальні, фінансові, технологічні, інформаційні), як місцевих так і представництв глобальних міжнародних фондів в Україні, таких як МОМ, ПРООН, ЮНІСЕФ.

Першочергове завдання місцевої влади стати об'єднуючою субстанцією, певним диспетчером, ефективним координатором соціального партнерства на відповідній локальній території з чітко визначеними цілями та завданнями спільної ресурсно-об'єднуючої діяльності [2], а це потребує актуалізації відповідного покрокового алгоритму дій.

Отже, на нашу думку, місцева влада в Україні має масштабувати (з відповідною корекцією) вже відпрацьований «в полях» алгоритм спільних дій у ситуаціях екстреного реагування на рівні громад, який вже допоміг багатьом громадам, що потерпіли від війни, ефективно та в тому числі самостійно, використовуючи власні ресурси соціальних партнерств, вирішити нагальні проблеми. Нами було пропрацьовано досвід багатьох

громад, які потерпіли від війни, враховуючи кращі практики та успішні кейси, а також недоліки та неефективні дії та механізми, та актуалізовано алгоритм спільних дій на базі соціального партнерства, який має включати наступні компоненти.

Створення та підтримка інформаційних центрів, функціональним завданням яких є системний моніторинг потенціалу та можливостей соціальних партнерів на рівні громади, а також актуалізація інформації для зовнішніх організацій, таких як уряд України та міжнародні структури з метою оперативного формування запитів на актуальну допомогу.

Формування груп партнерських координаторів в громадах для збору, документування та розповсюдження відповідної інформації.

Ідентифікація та всебічна підтримка активних агентів допомоги (активно працюючі громадські організації, бізнес-підприємства, окремі ФОПи, навчальні та медичні заклади, групи самопомоги з місцевих мешканців).

Запровадження комплексних проектів та програм по допомозі громадам, зокрема мешканцям, які постраждали від війни, які мають бути адресними та включати найуспішніші ідеї та механізми подолання кризових ситуацій.

Заохочення партнерів (бізнесу, громадських організацій, волонтерів, благодійників, в тому числі з числа постраждалого населення) до розвитку їхніх ідей щодо розширення допомоги та інформування про те, як звернутися за додатковою підтримкою у разі потреби.

Визначення оптимальних місцевих систем підзвітності та прозорості, які можна використати для посилення перевірки та моніторингу проектів та програм допомоги і «захисту» від потенційних негативних проявів та впливів.

Моніторинг будь-яких дій, завдають шкоди (питання безпеки й захисту, згуртованість та солідарність громади, негативні структурні зміни у владі).

Покращення розуміння проблем інклюзії та того, хто залишається за межами поточної роботи із допомоги та самопомоги.

Підвищення обізнаності про психосоціальні проблеми та можливості реагування на місцевому рівні (емоційне та психологічне здоров'я).

Визначення ключових пріоритетів для зовнішніх суб'єктів (уряд України міжнародні НУО тощо) і їх впливу на вирішення кризи.

Дослідження способів покращення партнерської співпраці, з метою доповнення і створення нових координаційних систем.

Підсумовуючи, зазначимо, що, на нашу думку, в рамках реалізації даного алгоритму мають бути запроваджені моніторингові дослідження, націлені на системну оцінку можливостей максимізації допомоги та масштабування успішних практик, та мають бути сфокусовані на наступних питаннях: ініціативи, які вже реалізуються в громадах для успішного задоволення пріоритетних потреб; приклади результативних дій; активні групи й окремі особи, які вже здійснюють ініціативи, підтримка, яка їм потрібна, щоб розширити свою діяльність та зробити її результативнішою.

Список літератури

1. Джигора О. М., Супрунов І. В. Виклики місцевого економічного розвитку в умовах війни та післявоєнного відновлення // Економіка відновлення міст: збірник матеріалів Міжнародного урбаністичного форуму (м. Київ, 22–23 березня 2023 р.). Київ : КНЕУ, 2023. С. 51–54.

2. Посібник технологій, проектів та освітніх програм. Львів: Українська освітня платформа. 2023. 70 с.

SECTION 2

MANAGEMENT

УДК 658:005

JEL classification: M41

Антонов С. С.

магістра з Публічного управління та адміністрування
Криворізький національний університет

**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ
АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ КОРПОРАЦІЙ**

У сучасному світі, для ефективного функціонування підприємств, ключовим фактором виступає питанням корпоративного управління і консолідації фінансової звітності, які неможливі без ефективної системи аналітичного забезпечення.

В організаційній структурі управління переважної кількості вітчизняних корпорацій немає чіткої та структурованої будови, а функціональні підсистеми аналізу при комп'ютерних технологіях обробки економічної інформації або морально та фізично застарілі, або взагалі не використовуються.

Також проблемою є брак наукових досліджень у області оцінки ефективності інформаційних систем аналізу, що призводить до недооцінювання реальних проблем і потреб бізнесу, а також відсутності ефективних стратегій впровадження та використання таких систем. [1, с. 198]

Застосування стратегій співпраці між університетами, промисловими партнерами та державними органами, фінансування досліджень та публікація результатів може сприяти подальшому розвитку цієї області.

Розробка і впровадження комп'ютерних інформаційних систем аналізу припускає оцінку їх економічної ефективності – як попередню, так і фактичну. Проте існуючі методики не дозволяють повною мірою оцінити реальний результат від впровадження відповідних розробок, оскільки не враховують вплив останніх на різні сторони діяльності підприємств. [2, с. 61]

У зв'язку з тим, що впровадження комп'ютерних інформаційних систем аналізу істотним чином впливає на велику кількість різних показників системи аналітичного забезпечення менеджменту, необхідно характеризувати цей вплив єдиним інтегральним показником. З його допомогою можна було б оцінювати базове (база порівняння) і прогнозне значення (в ході попередньої оцінки економічної ефективності) або фактичний стан системи. Однак традиційні методики не дозволяють визначити такий показник.

Для отримання інтегральної оцінки пропонується застосувати метод графічного аналізу з використанням графіків множинних чинників що будуються за принципом номограм.

За результатами обстеження існуючої системи управління корпораціями (за існуючих умов) і попередньої оцінки стану системи в умовах впровадження комп'ютерно-інформаційної системи виділяється ряд показників, що поділяються за схожими ознаками на групи по 4 показники в кожній. Число груп має бути кратне 4.

Значення показника можуть бути визначені таким чином. Залежно від очікуваних обсягів обсягів аналітичних робіт у базовому періоді без урахування і з урахуванням з врахуванням функціонування комп'ютерної інформаційної системи аналізу

розраховується тривалістю їх проведення за нормативами аналізованого періоду (рік проведення аналізу початкового вихідного стану достатку системи управління діяльністю корпорації – точка відліку і очікувані нормативи (існуючий стан і після потім впровадження комп'ютерної інформаційної системи аналізу). Відповідні результати порівнюються, і обчислюються обчислюють відсотки проценти підвищення достовірності та оперативності аналізу.

Для всіх показників визначаються базові і прогностичні значення, які передбачається досягти відповідно без урахування і з урахуванням впровадження комп'ютерної інформаційної системи аналізу.

Таким чином, менеджер може сформувати будь-який склад різних показників, на значення яких, на його думку, вплине впровадження комп'ютерно-інформаційної системи.

Отже, було розглянуто проблемні аспекти оцінки ефективності впровадженої інформаційної системи аналізу діяльності корпорацій. Недостатня кількість досліджень у цій області ускладнює розуміння ключових викликів та можливостей, пов'язаних з впровадженням та використанням таких систем. Проте, наукова співпраця та достатнє фінансування може сприяти подальшому розвитку цієї області. Наявну проблему існуючих методик оцінювання впроваджених систем, пропонується усунути внаслідок застосування описаного методу графічного аналізу.

Список літератури

1. Мних Є.В., Брадул О.М. Організація аналізу діяльності корпорацій. // Вісник КЕІ КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. м. Кривий Ріг. - 2007. - №4(12). – с. 60-68.

2. Клепікова, О. А. Інформаційно-аналітичні системи прийняття рішень в управлінні підприємством // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2017. – № 1 (62). – С. 196–204.

УДК 339.9:004

Du Hanyu

PhD student,

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Oksana Mazorenko

PhD in Economics, Associate Professor, Management,

Business and Administration Department,

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE TRANSFORMATION OF BUSINESS MODELS OF EDUCATIONAL SERVICES IN UKRAINE AND CHINA

In today's world, globalization significantly affects all spheres of social life, including education. Changes in the requirements for skills and competences, the development of information technologies and the increase in student mobility have become key factors that stimulate the transformation of educational models. Ukraine and China, as countries with different economic and cultural contexts, face similar challenges in the field of education, but approach their solutions in different ways.

The purpose of this study is to analyze the influence of global trends on the transformation of business models of educational services on the example of Ukraine and China, as well as to compare strategies for adapting to the challenges of globalization.

The main global trends affecting education include digitization, personalization of learning, the growing popularity of online education, the integration of 21st century skills (critical thinking, creativity, communication, collaboration), as well as the internationalization of study programs [1; 4]. These trends are changing traditional business models of educational services, forcing educational institutions to adapt to new market demands.

The study of the impact of globalization on the transformation of educational services on the example of Ukraine and China will reveal common and distinctive features, as well as determine the possibilities of integration of different approaches.

Ukraine is actively integrating into the European educational space, adopting reforms aimed at modernizing educational programs, introducing innovative approaches to learning, and expanding opportunities for distance education. One of the key steps is the development of digital platforms and online courses, which allows to expand access to educational services and increase their flexibility, which is especially relevant under the conditions of martial law in the country [2]. At the same time, there are challenges related to lack of funding and low digital literacy of part of the population.

China, in turn, invests significant resources in the development of innovative education, in particular in the integration of artificial intelligence, big data and other modern technologies in the educational process [3]. Chinese universities actively cooperate with international partners, which facilitates the exchange of experience and the adaptation of best practices of the global market. China's efforts are aimed at transforming the country into a world leader in the field of education, focusing on the needs of both the domestic and global labor market.

Thus, Ukraine and China have different approaches to reforming their educational systems. Ukraine is oriented towards European standards and focuses on accessibility and quality of education through digitalization. China, on the other hand, emphasizes innovation and technological advancements that support its ambitions to become a global educational hub. Despite the difference in strategies, both countries face challenges such as the need to adapt personnel, finance innovative projects and ensure the quality of education.

The development of global trends in education prompts a review of traditional approaches to the provision of educational services both in Ukraine and in China. Challenges arising in the process of globalization require adaptability and innovation in their business models from educational institutions. Studying the experience of both countries allows us to identify both common and specific aspects of education reform, which can be useful for further improvement of educational services in the conditions of globalization.

References

1. Ду Ханьюй Цифровізація освіти як фактор глобалізації. Глобалізаційні виклики економіки, обліку, фінансів та права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 14 вересня 2023 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2023. С. 57-58

2. Розвиток цифрової освіти в Україні: виклики та перспективи. Міністерство освіти і науки України. 2023. Access mode: <https://mon.gov.ua/>

3. Li X., Wang Y., Zhang L. Educational Innovations in China: Towards a Global Leader in the Digital Age. *Journal of Global Education Studies*, 45(2), 2023. P. 102-118.

4. Global Education Trends: Shaping the Future of Learning. World Economic Forum. 2022. Access mode: <https://www.weforum.org>

SECTION 3

MARKETING

UDC 004.8::659.4

Shkeda O.

Doctor of Philosophy

Senior Lecturer, Department of Management and Marketing,
State University of Intellectual Technologies and Communications

**ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING AI-INFLUENCERS
IN THE MANAGEMENT OF BRAND MARKETING COMMUNICATIONS**

The 2020s are becoming a transitional moment for influencer marketing, where virtual influencers, who occupy a position of power in the informational space on a par with real opinion leaders, are giving up their audience because of AI-influencers. Social networks' landscape is changing under the impact of integrated AI-tools. They have become more productive in the field of content generation. This is reflected in the management of brand marketing communications.

Virtual influencers are usually understood as fictional characters created by technology of computer graphics and used for brand marketing purposes on social media platforms [1]. For a long time, literature did not distinguish AI-influencers, attributing to them the characteristics of virtual ones [2]. However, the development of textual, visual and other AI-models leads to the fact that, unlike virtual influencers, who are translators of human creativity, as well as representative marketing messages of brands, AI-influencers are automated content producers [3]. It is important to note that neural networks are capable of generating not only data for posts on social networks, but also metadata, such as hashtags [4, p. 145]. Today, social networks have become a space not so much for human creativity, but for human management functions in relation to “AI-creativity”.

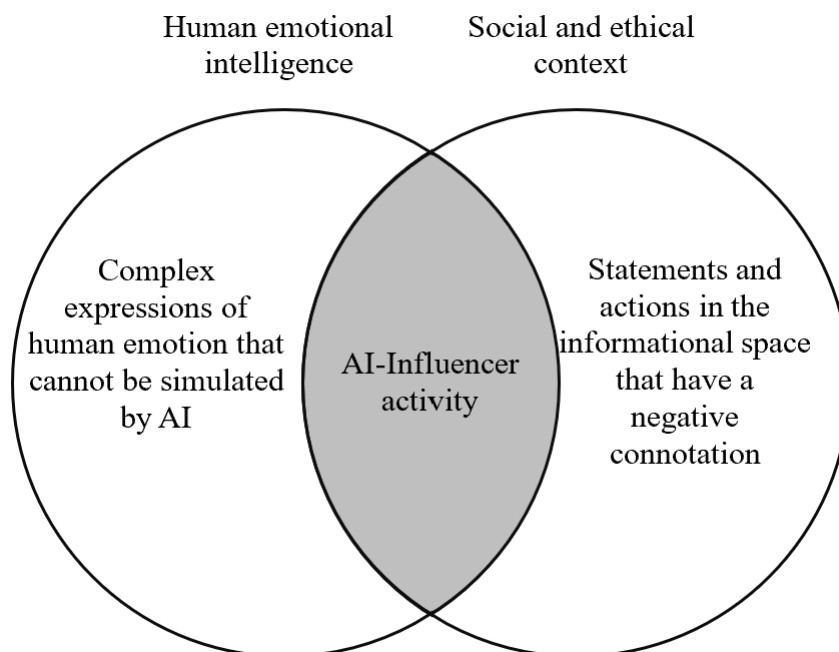
The advantages and disadvantages of using virtual and especially AI-influencers are two sides of the same coin. AI-influencers are not limited by time, geography, fatigue, or other physical and psychological barriers that people who are opinion leaders face every day. The speed of content generation by humans and neural networks differs significantly, not in favor of humans. However, the lack of humanity in specific kind of content, the ability to make ambiguous hints, to generate humor, to conduct illogical or even antilogical narration is an area of activity inaccessible to AI. This is the problem that primarily requires the intervention of a marketing communications manager, who must have not only well-developed hard skills (which is obvious for working with neural network code and prompt engineering), but also high level of soft skills that could allow humanizing machine storytelling.

AI-influencers are safer for partnership with brands because, unlike the unpredictability of real opinion leaders, virtual influencers have written restrictions on social statements and the manifestation of a position. Cancel culture, which poses a threat to a popular person on social networks, could be the result of not only the mistake of the opinion leader, but also of people from his close circle. In addition, cancel culture is not limited by the time of a person's fame. Hollywood, like pop culture in general, is full of examples of actors and directors being cancelled for statements made tens of years ago. AI-influencers do not have a past, and, therefore, no mistakes made ten or twenty years ago. A similar remark is fair about relatives, friends and lovers of AI-influencers. The lack of media coverage of the management that stands behind the creation and functioning of an AI-influencer reduces the likelihood of being subject to cancel culture due to a social and ethical misconduct. At the same time, the lower

value of such a low level of responsibility is the downside of using AI-influencers in brand promotion.

The duality of using AI-influencers in the management of marketing communications is observed in all criteria for comparing machine and human opinion leaders: AI is superior to humans in the speed and accuracy of processing large amounts of data, but humans are stronger in recognizing context; due to the lack of self-awareness, AI does not face problems of personal growth or self-representation, but at the same time, an AI influencer can not demonstrate the benefits of a brand's products or services that can solve a problem by their own example.

The main task of management in using AI-tools in marketing communications (humanization of the AI-influencer) is faced with a contradictory principle (avoidance of limitations and weaknesses inherent in humans). Thus, maximization of the effect of performing this task is located at the intersection of the imitation of areas of emotional intelligence inherent in real people and the socio-ethical consequences of behavioral actions caused by it (Fig. 1).

Fig. 1 Boundaries of AI-influencer activity

Sources: the author's own elaboration

References

1. Hsu, T. (2019) These Influencers Aren't Flesh and Blood, Yet Millions Follow Them. Available at: <https://www.nytimes.com/2019/06/17/business/media/miquela-virtual-influencer.html> (Accessed: 09/09/2024)
2. Glover, E. (2024) AI Influencers, Explained. Available at: <https://builtin.com/articles/ai-influencer> (Accessed: 09/09/2024)
3. Walter, Y (2024) 'Artificial influencers and the dead internet theory', *AI & Soc.* Available at: <https://doi.org/10.1007/s00146-023-01857-0> (Accessed: 09/09/2024)
4. Chaikovska, M., & Shkeda, O. (2023) 'Machine learning algorithm for an artificial neural network for building a model of managerial decision making when developing a marketing strategy', *Marketing and Digital Technologies*, 7(2), pp. 137-146.

SECTION 4 ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT

Попович Т. А.

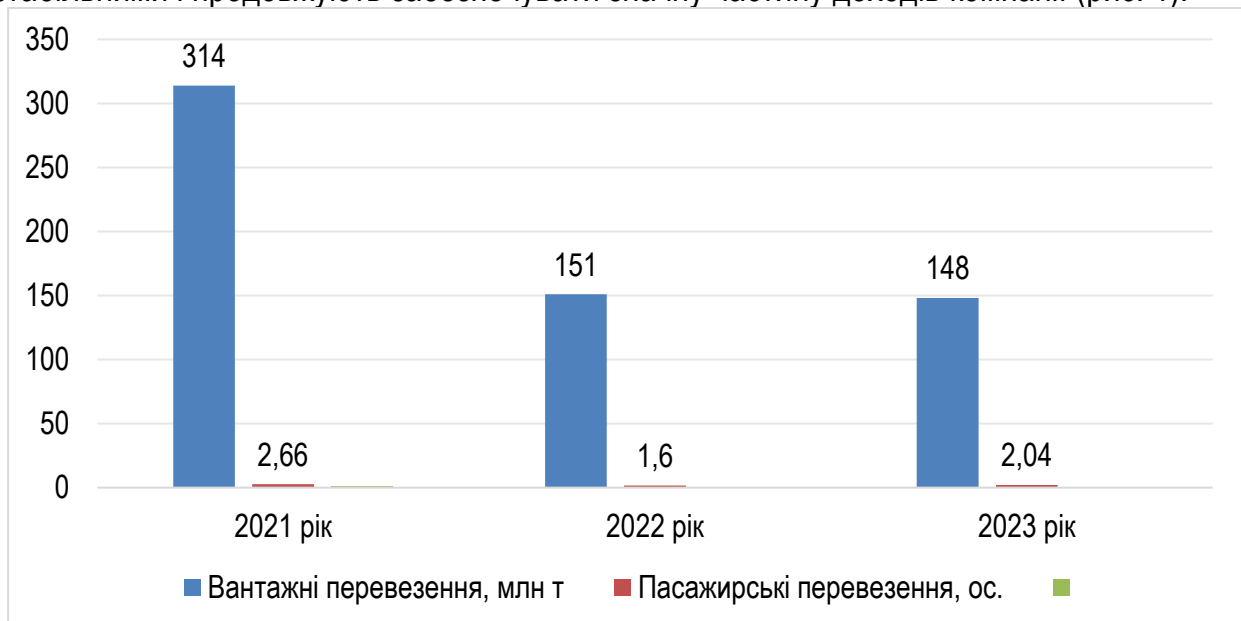
аспірант кафедри економічної теорії
Львівський національний університет

**ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ:
АНАЛІЗ “УКРЗАЛІЗНИЦІ” ЯК ПРИРОДНОЇ МОНОПОЛІЇ**

Акціонерне товариство “Укрзалізниця” є одним із найбільших підприємств транспортної інфраструктури України і виконує важливу роль у функціонуванні економіки країни. Завдяки своєму становищу монополії в секторі залізничних перевезень, підприємство забезпечує вантажні та пасажирські перевезення по всій території країни.

“Укрзалізниця” є природною монополією через свій унікальний статус у сфері залізничних перевезень в Україні, де жодна інша компанія не може запропонувати аналогічні послуги на такому ж рівні. Це пояснюється високими вимогами до інвестицій в інфраструктуру та обслуговування, які створюють значні бар'єри для входу на ринок нових гравців. Державне регулювання та контроль тарифів також обмежують конкуренцію, що дозволяє “Укрзалізниці” зберігати монопольне становище.

За минулі три роки обсяги вантажних та пасажирських перевезень “Укрзалізницею” демонструють коливання. Наприклад, через пандемію COVID-19 значно скоротилися обсяги пасажирських перевезень, що негативно вплинуло на прибутковість підприємства у наступному 2021 році. Водночас вантажні перевезення залишаються стабільними і продовжують забезпечувати значну частину доходів компанії (рис. 1).

Рис. 1. Обсяги вантажних та пасажирських перевезень “Укрзалізниці” (2021-2023 роки)

Джерело: Кількість перевезених пасажирів за видами транспорту [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/tr/kpp/arh_kpp_u.htm

За даними рисунка 1, у 2021 році обсяги перевезень вантажів становили понад 300 мільйонів тонн, а пасажирські перевезення — більше двох з половиною мільйонів пасажирів. Кількість вантажних перевезень у 2022 та 2023 роках скоротилась майже удвічі. Щодо кількості пасажирських перевезень, то даний показник становив 1,6 млн осіб у 2022 році, та 2,04 млн осіб у 2023 році відповідно [1, 2].

Аналіз наведених даних вказує на чіткі зміни в динаміці залізничних перевезень. Тенденція, що спостерігалась за досліджуваний період, демонструє значне зниження обсягів перевезень, як вантажних, так і пасажирських, у 2022 році, з незначним відновленням у 2023 році. Це відображає як макроекономічні виклики, так і внутрішні структурні проблеми в транспортній галузі, зокрема, війною в Україні у 2022 році.

Прибутковість “Укрзалізниці” залишається під впливом високих витрат на обслуговування інфраструктури, зокрема на ремонт шляхів і рухомого складу. У 2023-му “Укрзаліниця” отримала 5 млрд грн прибутку проти 9,6 млрд грн збитків у 2022-му [3].

Оцінюючи позитивну динаміку прибутковості АТ “Укрзалізниці” у 2023 році, можна зробити висновок, що у найближчі три роки дане підприємство продовжить покращувати фінансові показники за умови подальших інвестицій у модернізацію інфраструктури та оптимізацію операційних витрат.

Акціонерне товариство “Укрзаліниця”, незважаючи на значне скорочення обсягів вантажних та пасажирських перевезень у 2022 році через економічні виклики, зокрема війну в Україні, змогло успішно відновити свою прибутковість у 2023 році. Це свідчить про ефективність діяльності підприємства навіть у складних умовах,

Ефективне управління витратами та здатність швидко адаптуватися до змінюваних умов ринку є критично важливими для збереження підприємством своєї позиції на ринку природних монополій України. Майбутні інвестиції в модернізацію інфраструктури та оптимізація операційних витрат будуть сприяти зміцненню цієї позиції, забезпечуючи довгострокову ефективність і конкурентоспроможність підприємства на національному та міжнародному рівнях.

Список літератури

1. Вантажні залізничні перевезення: підсумки 2023 та плани на 2024 рік [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://cfts.org.ua/infographics/vantazhni_zaloznichni_perevezennya_pidsumki_2023_ta_plani_na_2024_rik

2. Кількість перевезених пасажирів за видами транспорту [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/tr/kpp/arh_kpp_u.htm

3. Орел І. “Укрзаліниця” у 2023-му вийшла на 5 млрд грн прибутку / Forbes, 2024 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://forbes.ua/news/ukrzalznitsya-u-2023-mu-viyshla-na-5-mlrd-grn-pributku-08032024-19728>

SECTION 5

TOURISM AND HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS

УДК 338.48:004.77

Леонтьєв І. В.

аспірант першого року навчання спеціальності 051 «Економіка»

Науковий керівник:

Головня О. М.

д.е.н., професор кафедри бізнесу та сфери обслуговування
Вінницький національний аграрний університет

**РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Цифрова економіка – це нова економічна форма, яка поєднує інформаційні технології, що швидко зростають, і традиційну економіку з характеристиками високої проникності і швидкого поширення. Цифрова економіка – це нова економічна форма в епоху інтелекту, що усуває роль «посередника» у традиційній економіці та створює нові канали споживання, що спираються на інтернет-платформу. Крім того, цифрова економіка поступово стає основною рушійною силою, що допомагає світовій економіці вийти із скрутного становища в епоху після Covid-19, відіграючи ключову роль у стимулюванні споживання, збільшенні інвестицій та сприянні модернізації промисловості. Масштаби цифрової економіки в 47 країнах досягли 38,1 трлн дол США, що становить 45% ВВП.

Цифрова економіка, нова економічна форма, заснована на інформаційних та комунікаційних технологіях (ІКТ), глибоко змінила туристично-рекреаційну індустрію.

Після пандемії цифровізація набула ще більшого значення в нашому житті. Споживачі радикально змінили те, як вони спілкуються, працюють та споживають, і структура бізнесу дуже швидко адаптувалася до цих змін, прискоривши цифровізацію за рахунок широкого впровадження віддаленої роботи та величезного зростання продажів електронної комерції. Ця трансформація має вирішальне значення для забезпечення довгострокового зростання всіх секторів. Компанії, які інвестують у цифровізацію, найближчими роками інвестуватимуть у стратегію, яка допоможе їм підвищити продуктивність та конкурентоспроможність і, отже, значно покращити їхні перспективи, тоді як ті, хто відстає, можуть втратити популярність [2].

Вплив туризму на економіку виходить за межі створення доходів та зайнятості. Він діє як двигун зростання, стимулюючи інвестиції в інфраструктуру, сприяючи сталому розвитку та сприяючи збереженню культурної та природної спадщини. Цей багатогранний вплив демонструє, наскільки туризм має важливе значення для глобального економічного розвитку [1].

Сьогодні туристичний сектор став одним із найбільших двигунів економіки в багатьох країнах, будучи частиною міжнародного політичного порядку денного. В

останні роки, завдяки недорогим перельотам та існуванню альтернативних варіантів розміщення, керованих онлайн-компаніями, туристам стало набагато легше дозволити собі подорожувати, і вони можуть планувати свій маршрут та враження на свій смак [3].

Сьогодні відбувається поступова інтернаціоналізація готельних компаній, туристичних агенцій та авіакомпаній. Також були запропоновані нові продукти та нові види дозвілля, у тому числі пов'язані зі спортом та здоров'ям.

Розвиток та цифровізація туризму відіграють вирішальну роль у реалізації цифрової економіки. Технології є провідним фактором прискорення адаптації до «нових норм» та темпів зміни ринкових вимог після пандемії Covid-19. Завдяки швидкому розвитку технологій застосування цифрових ініціатив та технологічних рішень може допомогти туристичній індустрії побудувати інтелектуальну туристичну екосистему з високою економічною та соціальною цінністю для сталого розвитку.

Електронний туризм (або онлайн-подорож) – це застосування інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) у туристичній індустрії для оцифрування всіх процесів та ланцюжків створення вартості з метою максимізації ефективності підприємств туристичних послуг. Зокрема, ефективність електронного туризму зосереджена на трьох основних операційних підрозділах: бізнес-адмініструванні, управлінні інформаційними системами та, нарешті, туристичному бізнесі. Застосування інформаційних технологій дозволяє туристичним компаніям поширювати інформацію про продукти та послуги для залучення відвідувачів з усього світу.

Прямий вплив цифрової економіки на туризм можна проаналізувати у двох вимірах: пропозицію продукції та туристичний попит. Що стосується пропозиції, нові технології, такі як хмарні обчислення та великі дані, можуть аналізувати та надавати туристичним підприємствам просторові та тимчасові сліди мандрівників, а також споживчу поведінку, що значно знижує високі витрати на отримання споживчої інформації та підвищує продуктивність туризму.

Щоб по-справжньому стійко розвиватися, необхідно з'єднати ключові сектори туристичної індустрії разом на основі технологій, щоб створити більш ефективне середовище для збору та обробки даних, покращуючи користувальницький досвід. Це є ключовим фактором для входу в екосистему розумного туризму.

Цифрові технології, такі як Інтернет та блокчейн, можуть стимулювати трансграничну інтеграцію з індустрією туризму, рекреації, культури, розваг та дозвілля та сприяти створенню нових форматів туризму (наприклад, хмарний туризм, цифрові розваги) для розширення масштабів туристично-рекреаційного ринку.

Список літератури

1. The economic impact of tourism: what you need to know. URL: <https://mize.tech/blog/the-economic-impact-of-tourism-what-you-need-to-know>
2. The importance of revitalising the tourism industry's digitalisation. URL: <https://www.caixabankresearch.com/en/sector-analysis/tourism/importance-revitalising-tourism-industrys-digitalisation>
3. Travelling for pleasure: a brief history of tourism. URL: <https://www.europeana.eu/en/stories/travelling-for-pleasure-a-brief-history-of-tourism>

SECTION 6 ECONOMICS AND MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

УДК 338.246.88

Клещов А. Й.

к. т. н., докторант,
докторант кафедри смарт-економіки,
Київський національний університет технологій та дизайну

**ЕКОІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Екоіндустріальні парки (ЕІП) стають важливою складовою сучасної економіки. Водночас, концепція ЕІП акцентує увагу на сталому розвитку та екологічній і соціальній відповідальності бізнесу. В Україні концепція ЕІП є відносно новою, проте перші законодавчі кроки щодо її впровадження в Україні вже зроблені, а саме концепцію ЕІП інтегровано до наступних документів: Національна економічна стратегія на період до 2030 року [1], Стратегія розвитку індустріальних парків на 2023—2030 роки [2], Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року [3], Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року [4]. В умовах глобальних кліматичних змін, які ставлять нові виклики перед економікою країни, створення та впровадження концепції ЕІП є важливим інструментом у досягненні сталого розвитку та підвищенні конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

Проблемою промисловості в Україні, окрім військових ризиків, є високий рівень забруднення та неефективне використання ресурсів у традиційних промислових секторах, що підвищує собівартість виготовлення продукції. Екоіндустріальні парки пропонують альтернативу — інтеграцію екологічних та економічних інтересів через спільне використання ресурсів, скорочення відходів та впровадження інноваційних технологій [5].

Останні дослідження та пілотні проекти в Україні демонструють зацікавленість у впровадженні екоіндустріальних парків [6].

Ключовими перевагами впровадження ЕІП для української економіки можуть стати зниження собівартості виробництва завдяки оптимізації ресурсів, залучення інвестицій у зелені технології та розвиток інноваційних підприємств. ЕІП також можуть стимулювати розвиток суміжних галузей, таких як логістика, переробка відходів, енергетика тощо. На сьогодні, п'ять індустріальних парків отримують пряму технічну допомогу в процесі трансформації їх в ЕІП в рамках проекту Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку «Глобальна програма екоіндустріальних парків в Україні: впровадження на місцевому рівні» [7].

Екоіндустріальні парки мають великий потенціал для розвитку національної економіки України. Їх впровадження може стати важливим етапом на шляху до зеленого відновлення економіки України в післявоєнний час та залучення міжнародних інвестицій [8]. Однак, для цього необхідно створити відповідні умови, зокрема покращити інфраструктуру, розробити нормативно-правову базу та стимулювати інвестиції в розвиток екоіндустріальних парків. ЕІП можуть стати не лише екологічно

безпечними зонами, але й потужними інструментами економічного зростання та інноваційного розвитку країни.

Список літератури

1. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року, Постанова Кабінету Міністрів України № 179 (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-p#Text>
2. Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 176-р (2023) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-p#Text>
3. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 821-р (2024) (Україна). <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-strategii-vidnovlennia-staloho-rozvytku-ta-tsyfrovoi-transformatsii-maloho-i-s821300824>
4. Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року, Розпорядження Кабінету Міністрів України № 587-р (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2024-p#Text>
5. Tas, N., et al. (2021). *An international framework for eco-industrial parks* (2nd ed.). Publications of the Global Eco-Industrial Parks Programme. Washington, DC: The World Bank Group. Available at: <https://geipp-ukraine.org/wp-content/uploads/2021/08/EIP-International-Framework-for-EIP-Version-2.0-1.pdf> (Accessed: 08 August 2024).
6. Lazarenko, D., & Papuk, D. (2022). Support for the Development of Eco-Industrial parks in Conditions of Relocation and European Integration of Business Processes. *Economic Herald of the Donbas*, (3 (69)), 27–30. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3\(69\)-27-30](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3(69)-27-30)
7. *Cooperation with industrial parks - GEIPP-Ukraine project*. (2022). Eco - industrial parks (EIP) | GEIPP Ukraine project. <https://geipp-ukraine.org/en/spivpratsia-z-industrialnymy-parkamy/>
8. UNIDO. (2024). *Assessment of EIP as part of Green Recovery of Ukraine*. <https://geipp-ukraine.org/wp-content/uploads/2024/06/Assessment-of-EIP-as-part-of-Green-Recovery-of-Ukraine-1.pdf>

Сивашова В. П.

студентка кафедри економіки підприємства
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ВІДБУДОВУ ТА ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Через руйнівні наслідки війни, розв'язаної Росією, та економічну кризу, Україна стикається з великими викликами у відновленні інфраструктури, економіки та суспільства. Одним із ключових аспектів цього процесу є залучення іноземних інвестицій, які можуть прискорити відновлення та забезпечити сталий економічний розвиток. У даній роботі будуть розглянуті переваги, пріоритетні галузі та стратегії залучення іноземних інвестицій для відновлення України.

За оцінками Світового банку, збитки, завдані війною в Україні, перевищують 411 мільярдів доларів США. З цієї суми понад 250 мільярдів доларів США необхідно для відновлення інфраструктури. Основними сферами, що потребують інвестицій, є транспорт, житлове будівництво, енергетика та соціальні об'єкти [7]. А згідно з дослідженням Kyiv School of Economics, втрати бізнесу, спричинені війною, становлять понад 13 мільярдів доларів США [8].

Наразі Європейський Союз, США та міжнародні фінансові установи, такі як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), залишаються найбільшими інвесторами в економіку України.

Наприклад, у 2023 році Світовий банк надав Україні понад 14 мільярдів доларів на відновлення та модернізацію інфраструктури.

Однією з головних причин залучення іноземних інвестицій є вагома кількість коштів, необхідних для реконструкції. Внутрішні ресурси обмежені і не можуть покрити всі витрати на відновлення інфраструктури, модернізацію промисловості та розвиток нових галузей. Іноземні інвестори можуть надати необхідні кошти, що значно прискорить процес відновлення та розвитку.

Однією з ключових переваг України для іноземних інвесторів є її стратегічне геополітичне розташування на перетині торговельних шляхів між Європою та Азією. Це відкриває можливості для розвитку логістики та виробництва. Через Україну проходять важливі транзитні коридори, зокрема ТРАСЕСА та Новий Шовковий шлях, що з'єднує Західну Європу з Азією. Закон України "Про транзит вантажів" (№ 1172-XIV)[1] регулює транзит, сприяючи міжнародним торговельним операціям та створюючи привабливі умови для інвесторів.

Україна також володіє значним потенціалом завдяки кваліфікованій робочій силі. Українці мають високий рівень освіти, особливо в інженерії, ІТ та науці, щорічно випускаючи понад 16 000 ІТ-спеціалістів. Це робить країну привабливою для інвестицій у сфері послуг та високих технологій. Високий рівень кваліфікації та конкурентна заробітна плата українських фахівців приваблює іноземні компанії, які прагнуть оптимізувати витрати. Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII)[2] забезпечує розвиток наукових досліджень і створення кваліфікованих кадрів.

Український ринок має великий потенціал до зростання, що робить його привабливим для інвесторів. Закон України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII)[3] забезпечує правову основу для захисту прав інвесторів та створення сприятливих умов для інвестицій. Закон гарантує іноземним інвесторам право на репатріацію прибутків, компенсацію збитків та захист від конкуренції. Крім того, законодавство надає податкові пільги інвесторам, які вкладають кошти в пріоритетні галузі. Завдяки цим факторам Україна стає привабливою країною для іноземних інвестицій. Як ми вже визначили вище, Україна має великий потенціал для залучення іноземних інвестицій, але для його реалізації необхідно вжити низку заходів, зокрема створення сприятливого інвестиційного середовища, забезпечення прозорості та комунікації, просування інвестиційних можливостей та захист інвестиції. Ці заходи базуються на рекомендаціях міжнародних організацій та передовому досвіді інших країн.

Одним із ключових заходів є створення сприятливого інвестиційного середовища, що включає зменшення бюрократії та спрощення реєстрації бізнесу. Згідно зі звітом Heritage Foundation [4], Україна у 2023 році зайняла 130-е місце в Індексі економічної свободи з показником 54,2. Попри війну, є прогрес у покращенні бізнес-середовища та

зменшенні податкового навантаження. Однак для економічного відновлення необхідні подальші реформи в судовій системі та боротьба з корупцією.

Іншим важливим заходом є прозорість та комунікація з іноземними інвесторами. Український уряд повинен забезпечити доступ до актуальної інформації про можливості відбудови. Важливим кроком стало створення Офісу із залучення та підтримки інвестицій (UkraineInvest)[5], який надає необхідну інформацію та підтримку. Публікація звітів щодо інвестиційного клімату також допоможе інвесторам приймати обґрунтовані рішення.

Маркетинг інвестиційних можливостей відіграє ключову роль у відновленні країни. Україна повинна активно просувати свої можливості на міжнародних ринках, беручи участь у форумах, виставках та бізнес-місіях. Наприклад, участь у Всесвітньому економічному форумі в Давосі дає змогу представникам українського уряду контактувати з потенційними інвесторами та міжнародними компаніями. Важливо також підвищувати довіру до країни як надійного партнера для інвесторів.

Захист інвестицій є важливим для залучення іноземного капіталу. Український уряд має забезпечити захист інвестицій згідно з міжнародними стандартами. Закон України «Про режим іноземного інвестування» (№ 93/96-ВР)[6] гарантує права інвесторів, зокрема компенсацію у разі націоналізації. Також, членство України в ICSID надає додаткові механізми для врегулювання інвестиційних спорів.

Таким чином, Україна має значний потенціал для залучення іноземних інвестицій, які є ключовими для післявоєнної відбудови та сталого економічного розвитку. Завдяки геополітичному розташуванню, кваліфікованій робочій силі та зростаючому ринку, країна створює привабливі умови для інвесторів. Однак необхідно покращити інвестиційний клімат для максимального використання цього потенціалу. Впровадження відповідних заходів сприятиме модернізації економіки, створенню робочих місць і підвищенню рівня життя, що робить залучення інвестицій стратегічним завданням.

Список літератури

1. Закон України «Про транзит вантажів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-14#Text> (дата звернення 02.06.2024)
2. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 02.06.2024)
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 02.06.2024)
4. Index of Economic Freedom URL: <https://www.heritage.org/index/pages/all-country-scores> (дата звернення 21.08.2024)
5. UkraineInvest URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/> (дата звернення 03.06.2024)
6. Закон України «Про режим іноземного інвестування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 02.06.2024)
7. Оновлена оцінка потреб на відновлення та відбудову України URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> (дата звернення 21.08.2024)
8. Звіт про прямі збитки інфраструктури, непрямі втрати економіки від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України, та попередня оцінка потреб України у фінансуванні відновлення URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/07/NRC_CLEAN_Final_Jul1_Losses-and-Needs-Report.pdf (дата звернення 02.09.2024)

SECTION 7

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES

УДК 334.716:005.336.4

Савицька О. М.

к. е. н., доцент,

доцент кафедри менеджменту підприємств,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»,

Лютенко О. А.

аспірант кафедри менеджменту підприємств,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

**ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК І
УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ**

Інтелектуальний капітал відіграє ключову роль у розвитку економічних систем та ринкового бізнес-середовища, переходячи до нової концепції управління нематеріальними активами суб'єктів господарювання, що визначає інноваційну спроможність і конкурентоспроможність компаній у майбутньому з урахуванням можливостей використання цифрових технологій. Актуальним залишається те, що в сучасних умовах ведення бізнесу та розвитку технологій концепції управління інтелектуальним капіталом на підприємствах постійно удосконалюються, привертаючи увагу представників бізнесу та науковців.

Значне переосмислення ролі знань та інформації змінило акценти в управлінні підприємствами, відходячи від робочої сили до розвитку людського потенціалу як основного драйвера інновацій, особливо з появою цифрових технологій. Це призвело до складніших форм управління знаннями.

Перехід до постіндустріального суспільства викликав зміни в економічних структурах та методах ведення бізнесу, надаючи нові можливості для використання інтелектуального капіталу. Старі технології поступово замінюються інноваційними, заснованими на знаннях.

Адаптація до цих трансформацій є практичним завданням для сучасних підприємств, що прагнуть підвищити ефективність управління. Інтелектуальний капітал стає основою для сталого розвитку та інновацій, допомагаючи компаніям формувати майбутнє економіки знань.

Томас Стюарт [1], автор книги "Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations" [2], вперше ввів широке розуміння інтелектуального капіталу, підкреслюючи його значення для конкурентоспроможності підприємств.

Згідно зі статтею Девіда Люті [3], Стюарт розглядає інтелектуальний капітал як широку категорію, що охоплює не тільки навички та знання працівників, але й інші інтелектуальні активи, які сприяють інноваціям та конкурентоспроможності компанії. Він підкреслює, що ці активи, хоч і нематеріальні, є вирішальними для успіху в сучасній економіці, виходячи за межі фізичних ресурсів.

У свою чергу, Едвінсон та Мелоні [4] зробили важливий внесок у концепцію інтелектуального капіталу, розділивши його на три категорії:

1. Людський капітал (Human Capital) – це знання, навички та здібності співробітників, які є невід'ємними від людей і не можуть належати організації.

2. **Структурний капітал (Structural Capital)** – включає всі елементи в організації, що підтримують роботу співробітників і залишаються з організацією навіть після їх використання. Він охоплює такі речі як будівлі, обладнання, патенти, торговельні марки, а також організаційну структуру та власні бази даних організації.

3. **Клієнтський капітал (Customer Capital)** – відображає силу та лояльність відносин з клієнтами, які можуть бути виміряні через задоволеність клієнтів, повторні покупки та фінансове благополуччя.

Едвінсон та Мелоні наголошують, що управління інтелектуальним капіталом – це ключ до збереження конкурентної переваги і довгострокової вартості компанії. Їх підходи стали фундаментом для сучасних стратегій управління знаннями, сприяючи багатству й успішності організацій.

У сучасному вимірі цифровізації, що неперервно прогресує, трансформаційні впливи технологічних інновацій на інтелектуальний капітал підприємств виходять на перший план, висуваючи новітні виклики та водночас відкриваючи безпрецедентні можливості. Зокрема, зростає впровадження штучного інтелекту та машинного навчання, що є суттєвими агентами цифровізації, кардинально модифікує традиційні парадигми управління інтелектуальними активами. Ці технології здатні автоматизувати складні аналітичні процеси, тим самим підвищуючи оперативність прийняття рішень на основі великих даних, але й ставлять перед організаціями вимогу до глибшого розуміння нових інструментальних можливостей.

Цифровізація інтелектуального капіталу у сучасному світі передбачає визнання його як мережевої структури, де інформація та знання розподіляються та використовуються по всій організації в режимі реального часу. Це вимагає від організацій не лише збереження та ефективного використання існуючих інтелектуальних активів, але й створення умов для їх неперервного розвитку та оновлення. Адаптація до швидкозмінних технологічних та ринкових умов стає можливою завдяки розробці нових форм навчання та розвитку персоналу, а також інтеграції інноваційних підходів до управління знаннями.

Таким чином, переосмислення і доосмислення поняття інтелектуального капіталу у контексті цифрової епохи відкриває нові перспективи для стратегічного розвитку підприємств, водночас ставлячи перед ними виклики адаптації та постійного оновлення своїх інтелектуальних активів для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності компаній у довгостроковій перспективі.

У своїй статті [5] Яворська О. Г. заглиблюється в аналіз трансформацій та нових можливостей інтелектуального капіталу в епоху цифрової економіки. Вона акцентує увагу на тому, що як людський, так і реляційний капітали організацій формуються в новій парадигмі, де інноваційний потенціал відіграє вирішальну роль. Цифрові технології стають каталізатором цих змін. Зокрема, Яворська О. Г. представляє модель інтелектуального капіталу, доповнюючи класичні категорії новими можливостями в умовах цифрової економіки.

Розглянемо найбільш актуальні можливості та проаналізуємо їхні характеристики та аспекти застосування детальніше.

1. **Людський капітал:**

- *Відкрита політика можливостей та комунікації:* підприємства мають можливість активно використовувати цифрові платформи для обміну інформацією, що дозволяє швидко реагувати на зміни та залучати всіх співробітників до прийняття рішень.

- *"Нове покоління" та нові стосунки взаємодії:* нове покоління працівників більш швидко адаптується до цифрових інструментів у роботі. Це зумовлює перехід до нових

методів взаємодії між співробітниками та керівництвом, де цифрові інструменти сприяють прозорості та швидкій комунікації.

- *Дистанційна робота та можливість зручного робочого графіку та місця роботи:* цифрові технології дозволяють підприємствам впроваджувати моделі віддаленої роботи та гнучкі графіки, що сприяє залученню та утриманню кращих кадрів.

- *Утримання працівників розумової праці та програми з підвищення кваліфікації працівників, в тому числі за рахунок постійного саморозвитку:* ключовою стратегією утримання є забезпечення доступу до безперервного навчання, розвитку та підвищення кваліфікації своїх працівників, зокрема через цифрові платформи для професійного розвитку.

2. Структурний капітал

- *Технології з підтримання бізнес-процесів:* сучасні цифрові рішення дозволяють автоматизувати бізнес-процеси, що значно підвищує їх ефективність. Компанії можуть легко адаптувати новітні технології для покращення своєї продуктивності.

- *Технології з підтримання клієнтської бази:* використання цифрових системи допомагають підприємствам краще керувати взаємодіями з клієнтами та підвищувати рівень обслуговування, зберігаючи всю історію комунікації та покращуючи персоналізовані послуги.

- *Ефективні лінії та засоби зв'язку:* використання сучасних інструментів комунікації, таких як відео конференції, дозволяє компаніям зберігати зв'язок зі своїми працівниками та партнерами в реальному часі.

- *Інноваційні продукти та послуги:* створення нових продуктів на основі цифрових технологій, таких як мобільні додатки, платформи для електронної комерції, сервіси з використанням штучного інтелекту та автоматизації.

- *Відмова від продуктів та послуг, які були орієнтовані на застарілу інфраструктуру:* підприємства переходять до сучасних цифрових рішень, замінюючи застарілі технології інноваційними продуктами для підвищення своєї конкурентоспроможності.

- *Забезпечення клієнтів надійними формами співробітництва у електронному вигляді:* використання цифрових інструментів для укладення договорів та ведення бізнесу онлайн забезпечує швидкість і безпеку взаємодій між підприємством та клієнтами.

- *Технології та процедури безпечного резервного копіювання та збереження даних:* хмарні рішення для резервного копіювання дозволяють підприємствам забезпечувати безпеку даних і зберігати їх на випадок технічних збоїв чи форс-мажорних обставин.

3. Реляційний капітал (Клієнтський капітал)

- *Мережеві системи (впізнаваність, бренд, репутація):* соціальні медіа та інші цифрові платформи дозволяють компаніям активно працювати над своїм брендом і репутацією, підвищуючи впізнаваність на ринку та зміцнюючи довіру серед клієнтів.

- *Можливість "бачити" кожного клієнта, стейкхолдера:* цифрові інструменти аналітики дозволяють співробітникам підприємств аналізувати поведінку кожного клієнта, що надає змогу створювати персоналізовані пропозиції й підтримувати індивідуальні комунікації.

- *Позитивний досвід роботи з клієнтами, споживачами:* використання цифрових платформ для підтримки клієнтів дозволяє підприємствам швидко реагувати на їхні потреби, отримувати зворотній зв'язок, покращуючи загальний досвід взаємодії.

- *Технології зручні та корисні для клієнтів, потенційних споживачів, стейкхолдерів:* підприємства впроваджують мобільні додатки та веб-платформи для забезпечення легкого доступу до своїх продуктів і послуг, що підвищує задоволеність клієнтів.

- *Обмін знаннями та інформацією зовні:* використання цифрових платформ (веб-сайти, блоги та акаунти в соцмережах) для обміну інформацією з клієнтами та партнерами дозволяє підприємствам бути більш відкритими та ефективними у співпраці.

- *Політика попередження зловживань систем зв'язку при взаємодії з клієнтами:* для захисту даних клієнтів і запобігання шахрайству підприємства використовують сучасні системи кібербезпеки та політики конфіденційності.

Цифрова економіка не залишає підприємствам вибору – необхідно інтегрувати новітні технології, щоб зберегти конкурентоспроможність і адаптувати бізнес-моделі компаній під стрімкі зміни ринкового середовища. Ці нові реалії вимагають не лише модернізації процесів, але й нового підходу до управління інтелектуальними активами. Здатність швидко реагувати на виклики, створювати та впроваджувати нові продукти, активно використовувати цифрові інструменти – все це стає необхідним для успіху сучасних економічних систем. Тож, інтелектуальний капітал в умовах цифровізації виступає не просто як ресурс, а як фундаментальна сила, що визначає майбутнє підприємств. Таким чином, перед підприємствами постають нові виклики: необхідність постійної адаптації до вимог та змін ринкового бізнес-середовища, інновації та розвиток стають не вибором, а необхідністю для збереження конкурентних переваг для компаній.

Список літератури

1. Stewart, Thomas A. (n.d.). In Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_A._Stewart.

2. Stewart, T. A. (1997). *Intellectual Capital: The New Wealth of Organizations*. New York: Doubleday.

3. Luthy, David H. (1998). *Intellectual Capital and Its Measurement*. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=ab31a561613f45a9c1ee3805a5c9be6ad5d1c031>.

4. Edvinsson, L., Malone, M. S. *Intellectual Capital*, Harper Business, New York, 1997.

5. Яворська О. Г. (2020). Інтелектуальний капітал в епоху становлення та розвитку цифрової економіки. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*, № 1(13), 129-134. DOI: 10.31339/2313-8114-2020-1(13)-129-134. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1195945.pdf>.

УДК 656

Ширяєва Л. В.

д.е.н., професор

Баришнікова В. В.

к.е.н., доцент

Вербицький В. С.

аспірант кафедри «економіки і фінансів»

Одеський національний морський університет

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ В ДУНАЙСЬКОМУ РЕГІОНІ

Після повномасштабного вторгнення, значну частину логістичних потоків було розірвано, чорноморські порти заблоковано, інфраструктуру (мости, залізничні та авто

шляхи) пошкоджено. В таких умовах невизначеності та ризику, було необхідно шукати нові логістичні маршрути, перенаправляти вантажопотоки. Першою спробою було перенаправити вантажопотоки на більш-менш безпечні західні кордони, однак, перевозити великі партії вантажів автотранспортом виявилось досить дорого та неефективно, використання залізниці, також було обмежено існуючими потужностями, та необхідністю врахування різниці з колією європейських залізниць.

В умовах таких викликів значну частину вантажопотоків було перенаправленню на Дунай, що в свою чергу спричинило нові виклики для портів та інфраструктури регіону. Спочатку регіон стикнувся з браком потужностей та відсутністю необхідної логістичної інфраструктури, біля портів та на дорогах утворювались величезні черги. Однак досить швидко, бізнес, що опинився в цьому регіоні адаптувався до виклики, досить швидко було створено систему електронної черги, розпочалось будівництво нових терміналів, складських площадок та логістичних центрів, на Дунаї з'явилися контейнерні перевезення, фідерні та інші сервіси, що супроводжують сучасну логістику доставки.

В той же час відбувається прискорення цифровізації логістики в регіоні. Логістичні компанії прагнуть до інтеграції різних логістичних послуг – складських, транспортних та митних – в єдину платформу, що дозволяє забезпечити операторам більш ефективно управління ланцюгами постачання, впроваджується система відстеження вантажів в режимі реального часу, відбувається гармонізація митних процедур з європейськими стандартами, впроваджуються єдині процедури безпеки навігації на Дунаї.

Стрімкий розвиток цифровізації в регіоні призвів до попиту на 3PL-послуги в ланцюгах постачання. З'являються компанії, що надають послуги фулфілменту (повний комплекс логістичних операцій починаючи з моменту оформлення замовлення покупцем і до моменту поставки товару в місце призначення) [1]. Слід відзначити, що в Україні послуги фулфілмент-центрів були досить популярними, однак з початком повномасштабного вторгнення навесні 2022 року, значна кількість іноземних логістичних компаній залишила ринок, і вантажовласники вимушені були самостійно розробляти маршрути, та займатися доставкою, включаючи експедирування, пошук транспортних засобів, митне очищення, підготовку необхідних документів та ін. Все це призвело до значного зростання загальних витрат, ускладнення процесу доставки та збільшення часу доставки вантажів і як наслідок, збільшення вартості товару для кінцевих споживачів. Однак вже у 2023 році в Дунайському регіоні заявляються перші фулфілмент-центрів, що забезпечують зберігання, комплектацію, пакування й доставку замовлень, а також логістику повернення товарів [1]. Такий аутсорсинг логістичних послуг призводить до зменшення витрат за рахунок, накопичення необхідних для транспортування партій товару, оптимізацію маршрутів, прискоренні процедур оформлення необхідних документів.

Список літератури

1. Галузеві тренди. Стан логістичної галузі в Україні: тренди та особливості URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/galuzevi-trendi-stan-logistichnoyi-galuzi-v-ukrayini-trendi-ta-osoblivosti>

SECTION 8

**MATHEMATICAL METHODS, MODELS
AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMICS**

УДК 334.78

Самофалова М. О.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри управління та адміністрування,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

РЕЗУЛЬТАТИ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Під час збору даних було проведено аналіз загальнодоступних інформаційних джерел [1; 2], які містять результати фінансово-господарської діяльності машинобудівних підприємств, що дало змогу обрати підприємства для подальшого дослідження. Було обрано для дослідження 38 підприємств машинобудування які були розподілені на 5 груп згідно до класифікатора видів економічної діяльності України. Згідно коду КВЕД України, машинобудування поділяється на такі складові – код 26-30, зокрема, 1 група 26. «Виробництво комп'ютерної, електронної та оптичної продукції», 2 група 27.« Виробництво електричного обладнання»; група 3 – 28. «Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань»; група 4 – 29. «Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів»; група 5– 30. «Виробництво іншого транспортного устаткування».

Для проведення кластеризації використано аналітичну платформу Deductor Studio Academic. Ця платформа пропонує найширші функціональні можливості порівняно з аналогічними продуктами, коли йдеться про інтеграцію, візуалізацію та очищення даних, а також використання методів інтелектуального аналізу даних. У результаті численних експериментів гексагональна сітка розміром 22×16 нейронів була визначена як оптимальна структура теплової карти для проведення кластеризації підприємств машинобудування за 14 відібраними показниками, часовий період дослідження становив з 2019-2023рр.

Процес кластеризації передбачав 5000 епох навчання. Для визначення сусідства нейронів було обрано Гаусову функцію. Після проведення кластеризації підприємств як результат отримаємо кластери, кожен з яких об'єднує підприємства, які матимуть більш-менш схожі значення досліджуваних показників, і, як наслідок, можливість зробити висновки щодо моделювання конкурентних переваг машинобудівних підприємств.

Оскільки, кожен раз залишалась така сама низька якість розподілу підприємств за рівнями показників конкурентних переваг машинобудівних підприємств, за аналогією з підходом, описаним у статті [3], було вирішено застосувати z-score стандартизацію для обробки значень змінних підприємств машинобудування України за 14 показниками. В результаті проведення стандартизації було отримано 6 кластерів по всім показникам підприємств (рис.1).

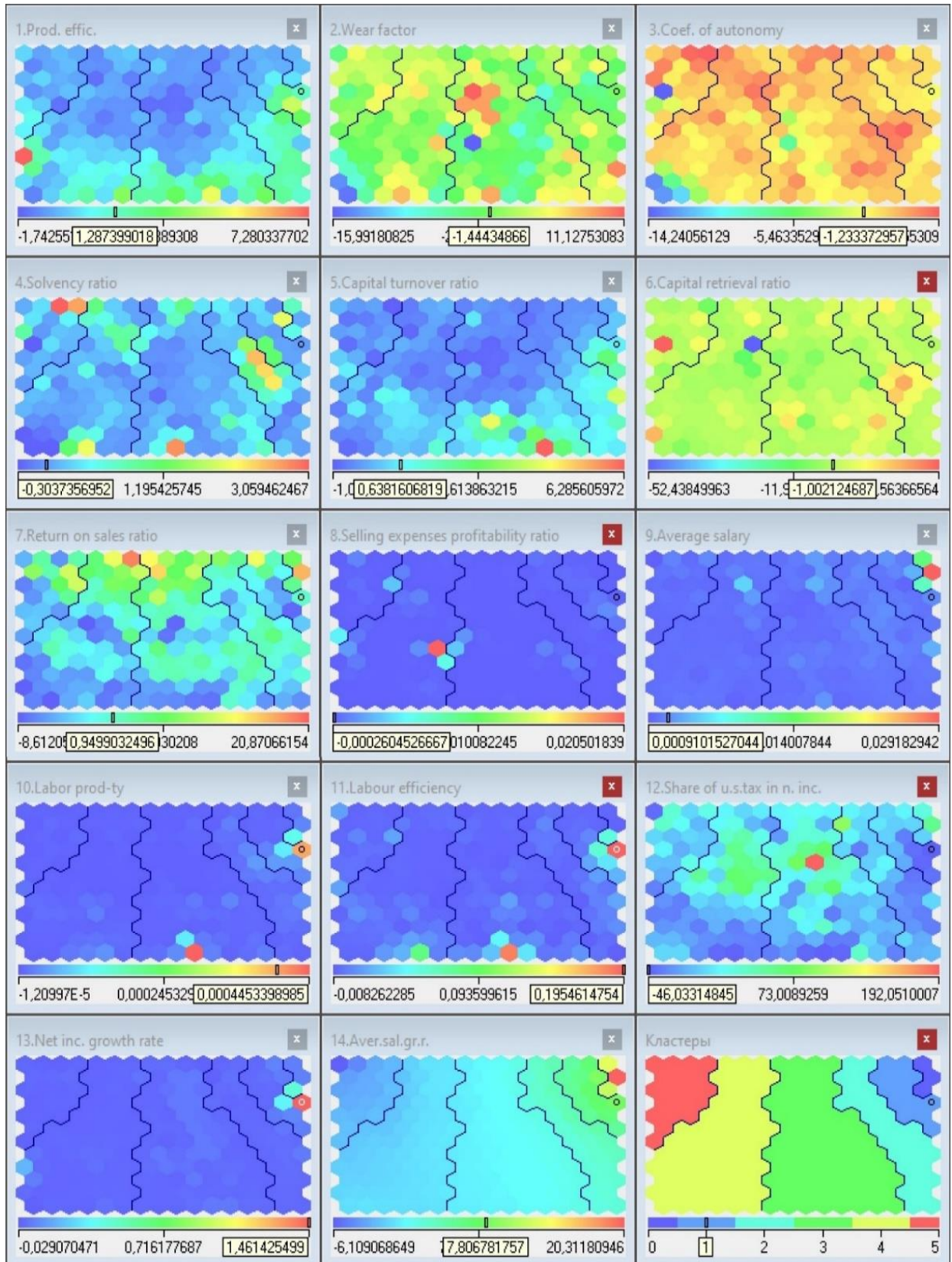

Рис.1 Топологічні площини карти Кохонена машинобудівних підприємств України за нормалізованими показниками

Джерело: авторська розробка

На рис.1 видно, що рівні показників змінюються при переході від кластера до кластера, що вказує на вдале розмежування підприємств на основі заданого набору пояснюючих змінних.

У нижньому правому куті лінійка кластеру показує, що 0 кластер знаходиться в правому верхньому куті - зображено фіолетовим кольором, 1 кластер- зображено синім кольором, 2 кластер - бірюзовий колір, 3 кластер- позначено зеленим кольором, 4 кластер – виділено жовтим і 5 кластер, який знаходиться у лівому верхньому куті - червоний. В кожний кластер потрапили окремі види підприємств, враховуючи їх відповідні показники.

Отже, проведена кластеризація за 14 показниками діяльності машинобудівних підприємств України дозволила виявити характерні групи підприємств із подібними характеристиками. А також виділено 0 кластер – в який увійшло лише одне підприємство з 5 групи, яке є лідером на сьогоднішній день в машинобудівній галузі. Також можна виділити по показникам діяльності 1 та 2 кластери, де згруповані підприємства за 2023 рік, які почали активізацію своєї діяльності, у зв'язку із потребою нарощення військових та обороноздатних потужностей країни. Таким чином, простежується логіка кластеризації – групування більш потужних підприємств саме в повоєнний період (кластер 0,1,2) та діяльність підприємств в довоєнний період (5,4,3). Отримані результати наочно демонструють динаміку розвитку машинобудування України і чітко відокремлюють діяльність та кількість підприємств в 2023 році порівняно з 2019-2022 рр.

Список літератури

1. Фінансова звітність машинобудівних підприємств. Режим доступу: <https://clarity-project.info/>
2. Фінансова звітність машинобудівних підприємств. Режим доступу: <https://pat.ua/>
3. Lukianenko, D., Matviychuk, A., Lukianenko, L., Dvornyk, I. (2023). University competitiveness in the knowledge economy: a Kohonen map approach. *CEUR Workshop Proceedings*, 3465, 236–250. <https://ceur-ws.org/Vol-3465/paper23.pdf>

SECTION 9 ECOLOGICAL ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

УДК 504.03

Лисий Н. Р.

аспірант кафедри екологічної безпеки
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності, Україна

Гелеш А. Б.

доктор технічних наук, професор кафедри хімії і
технології неорганічних речовин
НУ «Львівська політехніка», Україна

Попович В. В.

доктор технічних наук,
професор кафедри екологічної безпеки
Львівського державного університету
безпеки життєдіяльності, Україна

ЕКОНОМІЧНО ЕФЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ УТИЛІЗАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНИХ ШПАЛ

Українська залізниця займає 6-те місце в Європі та 12-те у світі за загальною довжиною шляхів – експлуатаційна протяжність основних ділянок становить 22,3 тис. км. Станом на сьогодні, близько 75% залізничного полотна складається з дерев'яних шпал, просочених креозотом для запобігання гниттю. Таке широке використання дерев'яних шпал обумовлене їхніми технічними і економічними перевагами. Висока ймовірність, що дерев'яні шпали і надалі будуть використовуватись, оскільки: вони набагато стійкіші до температурних коливань і легші у порівнянні з бетонними, краще поглинають вібрацію тощо [1, с. 1].

Просочення дерев'яних залізничних шпал має важливе значення. Непросочена шпала (наприклад, з бука) має термін служби приблизно 3 роки, тоді як просочена – 30 років [2, с. 2]. Тобто в найближчій перспективі актуальність проблеми збережеться. Також доцільно залучити у сферу виробництва дерев'яні електричні стовпи, які мають аналогічне імпрегнування [3, с. 264].

Деревину в процесі виготовлення при тиску просочують креозотом рівномірно в січенні шпали. Кількість поглинутої олії залежить від породи деревини, технології просочення та конкретного застосування шпал і коливалася в межах від 45 кг на м³ деревини до 150 кг/м³. У деревині креозот добре зв'язаний, з однієї залізничної шпали, яка містить приблизно 15 кг креозоту, протягом терміну служби 30 років змивається або випаровується приблизно 5 кг креозоту. Тому його вміст, дещо зменшується у поверхневих шарах [2, с. 2].

Креозотова олія – це суміш кам'яновугільної або деревної смоли, продукт процесу дистиляції в діапазоні 200-400°C. Температури спалаху та самозаймання становлять: >66 та 335°C відповідно [4]. Складається креозот з близько 100 різноманітних хімічних сполук, це переважно ПАВ (поліциклічні ароматичні вуглеводні). Багато поліциклічних

ароматичних вуглеводнів є сильними хімічними канцерогенами. Вміст кислотних компонентів в креозоті від 4 до 16% (переважно феноли), а лужних – 3,5-4,5% (піридин, хінолон) тощо. Було встановлено шість основних ПАВ: аценафтілен, дибензофуран, флуорен, антрацен, пірен і флуорантен, яких у креозоті найбільше і вміст яких добре корелюється з загальним вмістом креозоту в шпалах, тому вони є достатньо репрезентативною вибіркою для досліджень [2, с. 2].

На сьогодні, практично єдиний, промисловий метод перероблення шпал, який є технологічно можливий, економічно та екологічно доцільний це термічне знешкодження, зокрема – піролізний розклад. Для перероблення шпал доцільно використовувати двостадійну схему утилізації, яка підвищує ефективність і екологічність технології. На першій стадії, за температури від 200 до 400°C (низькотемпературний піроліз), відбувається видалення органічних просочень із залізничних шпал. Найбільш інтенсивне випаровування відбувається в діапазоні від 200 до 250°C, при цьому видаляється більша частина просочення. Утворені в результаті низькотемпературного піролізу супутні продукти (піролізний газ, смола) запропоновано спалювати. За високих температур згорання (>850°C) всі канцерогенні органічні сполуки повністю окиснюються до CO₂ та H₂O. Процес низькотемпературного піролізу є екзотермічним, а утворені піролізні гази є достатньо калорійним паливом. Тобто, перша стадія процесу проходить в автотермічному режимі, а надлишок піролізних газів можна використати на другій стадії технології – газифікації вугілля. На другій стадії відбувається перетворення деревного вугілля у синтетичний газ (генераторний, «водяний» тощо), який містить CO та H₂ і може використовуватись як сировина для хімічних синтезів, а також як ефективне паливо для виробництва електроенергії, зменшуючи викиди парникових газів у довкілля. Процес газифікації вугілля – ендотермічний, потребує значних витрат енергії. Тому на основі попередніх термодинамічних розрахунків було проведено матеріальні і енергетичні розрахунки процесу конверсії вуглецю, та визначено склад газової суміші. На підставі проведених розрахунків можна зробити такі головні висновки: 1) для перероблення дерев'яних шпал необхідно використовувати двостадійну схем піролізної утилізації; 2) процес конверсії вуглецю доцільно проводити за температур вище 860 °C; 3) для забезпечення автотермічності стадії газифікації вугілля втрати теплоти необхідно компенсувати екзотермічністю реакцією $2C + O_2 \leftrightarrow 2CO$.

Список літератури

1. Рейка, Т. (2020). *Піроліз - перспективний спосіб утилізації дерев'яних шпал*. Railway Supply. <https://www.railway.supply/uk/piroliz-perspektivnij-sposib-utilizaczii-derevyanih-shpal/>
2. Kazimierski, P., Kosmela, P., Piersa, P., Szufa, S. (2023). Pyrolysis and Torrefaction – Thermal Treatment of Creosote-Impregnated Railroad Ties as a Method of Utilization Materials, , 16(7), 2704. <https://doi.org/10.3390/ma16072704>.
3. Cooper, P., Ung, T., Aucoin, J.-P., Timusk, C. The potential for re-use of preservative-treated utility poles removed from service. *Waste Management and Research*, 1996, 14(3), 263–279 <https://doi.org/10.1006/wmre.1996.0026>.
4. ICSC 0572 - КРЕОЗОТ. (б. д.). International Chemical Safety Cards (ICSCs). https://chemicalsafety.ilo.org/dyn/icsc/showcard.display?p_lang=ru&p_card_id=0572&p_version=2

УДК 316.42

Устік М. Є.

аспірант кафедри смарт-економіки,
Київський національний університет технологій та дизайну

ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сталий розвиток є важливим для сучасного суспільства з кількох ключових причин, серед яких основними є збереження природних ресурсів, екологічна стійкість, соціальна справедливість, економічна стабільність та покращення якості життя [4; 5]. Ці аспекти роблять сталий розвиток критично важливим для забезпечення гармонійного та стійкого майбутнього для всіх [5]. Сталий розвиток закладів вищої освіти охоплює як екологічні, так і соціальні аспекти, що сприяють гармонійному розвитку суспільства та збереженню довкілля (табл. 1).

Таблиця 1

Співвідношення екологічних та соціальних аспектів

Екологічні аспекти		Соціальні аспекти	
Енергоефективність та зменшення викидів	Університети впроваджують заходи для зменшення споживання енергії, модернізуючи системи ізоляції та освітлення, а також використовуючи відновлювані джерела енергії	Рівний доступ до освіти	Забезпечення рівного доступу до освіти незалежно від статі, релігійних переконань, соціального становища чи інших обмежень
Екологічна освіта	Інтеграція питань сталого розвитку та кліматичної нейтральності в навчальні програми сприяє підвищенню обізнаності студентів щодо екологічних проблем	Соціальна відповідальність	Університети активно залучаються до соціальних проєктів та ініціатив, спрямованих на покращення якості життя місцевих громад
Зменшення відходів	Впровадження програм з переробки та зменшення відходів, а також використання екологічно чистих матеріалів у повсякденній діяльності	Інклюзивність	Створення умов для навчання студентів з особливими потребами та забезпечення гендерної рівності

Ці аспекти є ключовими для досягнення сталого розвитку закладів вищої освіти, що сприяє формуванню екологічно свідомого та соціально відповідального суспільства.

Одним із прикладів успішної еко-програми в контексті сталого розвитку університетів є Eco-Schools, глобальна ініціатива, яка була започаткована у 1992 році у відповідь на Конференцію ООН з навколишнього середовища та розвитку [3]. Ця програма використовує методологію "Сім кроків" та підхід "Цілий заклад", що дозволяє студентам активно брати участь у процесі сталого розвитку.

Основні елементи програми Eco-Schools наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні елементи програми Eco-Schools

Залучення студентів	Студенти беруть участь у всіх етапах програми, від планування до реалізації та оцінки заходів
Інтеграція в навчальний процес	Екологічні питання включаються в навчальні програми, що сприяє підвищенню обізнаності та формуванню екологічної свідомості
Практичні заходи	Впровадження конкретних заходів, таких як зменшення споживання енергії, переробка відходів та озеленення територій
Співпраця з громадою	Програма сприяє залученню місцевих громад до екологічних ініціатив, що підвищує їх ефективність та стійкість

Джерело: узагальнено автором за [3]

Eco-Schools визнана моделлю для освіти в інтересах сталого розвитку та допомагає формувати покоління лідерів, які здатні вирішувати екологічні проблеми на глобальному рівні [3].

Програма Eco-Schools є важливою для сталого розвитку з кількох причин, зокрема вона інтегрує екологічні питання в навчальні програми, що допомагає студентам розуміти важливість сталого розвитку та формувати екологічну свідомість з раннього віку, а також залучає студентів до планування та реалізації екологічних заходів, що розвиває їхні лідерські навички та відповідальність за навколишнє середовище.

Отже, Eco-Schools є міжнародною програмою, яка об'єднує школи з різних країн, яка сприяє залученню місцевих громад до екологічних ініціатив, що підвищує їх ефективність та стійкість, а також сприяє впровадженню конкретних заходів, таких як зменшення споживання енергії, переробка відходів та озеленення територій, що має реальний позитивний вплив на довкілля. Також програма дозволяє обмінюватися досвідом та найкращими практиками у сфері сталого розвитку, що робить її важливим інструментом для формування екологічно свідомого та соціально відповідального суспільства.

Список літератури

1. Ляшенко О.М. Сталий розвиток закладів вищої освіти: локальні інформаційно-комунікативні аспекти / О. М. Ляшенко // Вчені записки Університету «КРОК». - 2020. - № 2(58). - С. 97-102.

2. Плаван В. П. Сталий екологічний розвиток закладів освіти на основі концепції кліматичної нейтральності / В. П. Плаван // Освіта для сталого майбутнього: екологічні, технологічні, економічні і соціокультурні питання : колективна монографія за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції, м. Київ, 18 жовтня 2023 року / за ред. В. П. Плаван, А. О. Касич, О. О. Бутенко. – Київ : КНУТД, 2023. – С. 38-43.

3. Andreou, N. (2020). Towards a Generation of Sustainability Leaders: Eco-Schools as a Global Green Schools Movement for Transformative Education. In: Gough, A., Lee, J.CK., Tsang, E.P.K. (eds) Green Schools Globally. International Explorations in Outdoor and Environmental Education. Springer, Cham

4. Sustainable Development Goals: 17 Goals to Transform our World. <https://www.un.org/en/exhibits/page/sdgs-17-goals-transform-world>.

5. What Is Sustainable Development and Why Is It Necessary?. <https://utopia.org/guide/what-is-sustainable-development-and-why-is-it-necessary/>.

SECTION 10

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

УДК 336.64

Лазаріди М. М.

аспірант кафедри статистики та економічного аналізу
Національний університет біоресурсів і природокористування України

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА**

Фінансові ресурси підприємства є матеріальною основою процесу розширеного відтворення. З їх допомогою забезпечується поточна фінансово-господарська діяльність підприємств, відбувається модернізація основних засобів, здійснюються розрахунки з контрагентами. У процесі формування фінансових ресурсів важливе значення має структура їхніх джерел. Підвищення питомої ваги власних коштів позитивно впливає на фінансово-господарську діяльність підприємства. Важливим також є й питання ефективного використання фінансових ресурсів підприємства у процесі функціонування.

Управління фінансовими ресурсами є одним з ключових факторів організації виробничо-господарської діяльності та одним з найважливіших чинників забезпечення її ефективності в сучасних умовах. За своєю суттю управління фінансовими ресурсами передбачає прийняття управлінських рішень в умовах швидких змін зовнішнього середовища.

Найважливішим завданням управління фінансовими ресурсами є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів для здійснення господарської діяльності підприємств. Джерелами фінансових ресурсів зазвичай є власний капітал, кредити та залучені джерела.

Метою управління фінансовими ресурсами є забезпечення функціонування підприємства відповідно до напрямів розвитку та в оптимальному для даного періоду обсязі, організація формування необхідного рівня та раціонального використання фінансових ресурсів, максимізація прибутку та гарантування зростання ринкової вартості підприємства [3].

Управління фінансовими ресурсами підприємств спрямовується на досягнення наступних цілей:

- виживання в умовах конкурентної боротьби;
- уникнення банкрутства і великих фінансових невдач;
- лідерство в боротьбі з конкурентами;
- збільшення ринкової вартості; – прийнятних темпів зростання економічного потенціалу;
- зростання обсягів виробництва та реалізації; – збільшення прибутку, зменшення витрат;

– забезпечення рентабельної діяльності і т.д.

Фінансові ресурси являють собою сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих форм, методів та принципів які необхідні для здійснення управління фінансовими ресурсами. Дана система буде вважатися ефективною лише тоді, коли вона дає змогу не лише раціонально використовувати наявні ресурси, а й забезпечити системний пошук можливостей подальшого розвитку підприємства.

Так, до внутрішніх факторів слід віднести [2]: структура фінансової системи підприємства робота з посередниками, взаємодія збутової стратегії із виробничою; якість організації керування фінансовими ресурсами; критерії відповідності кваліфікації робітників займаним посадам відповідно до організаційної структури тощо.

До зовнішніх факторів, які впливають на використання та формування ресурсів підприємств, можна віднести такі: інфляція, зміна ціни на ресурси, становище фінансового ринку та стан економіки країни в цілому. Всі ці чинники мають вплив на формування та використання ресурсів фінансів шляхом регулювання структури різних фінансових джерел.

Проблема оцінки джерел формування фінансових ресурсів полягає в тому, що підприємства вкладають фінансові ресурси на відносно довгий період. Основна мета такого підходу полягає в забезпеченні ефективності функціонування підприємства, підвищення його ринкової вартості та в зростання добробуту власників.

Реалізувати дану ідею можна виконавши наступні завдання:

- проаналізувати доцільність формування фінансових ресурсів;
- оцінити вартість джерел формування фінансових ресурсів;
- провести вибір джерел фінансових ресурсів для здійснення поточної (операційної) та інвестиційної діяльності;
- розробити систему заходів щодо формування фінансових ресурсів та використанням;
- проводити контроль та оцінку використання фінансових ресурсів [1].

Оцінити ефективність системи управління фінансовими ресурсами можна за допомогою використання аналітичних показників. Фінансові ресурси, опосередковуючи виробничу діяльність господарюючого суб'єкта, забезпечують її безперервність, що досягається переважно за рахунок синхронізації їх формування й використання. В іншому випадку дисбаланс використання фінансових ресурсів загрожує зниженням ефективності діяльності підприємства або навіть банкрутством. Кошти, що отримує підприємство від реалізації продукції, уможливають відновлення процесу виробництва, однак при цьому частина доходу може спрямовуватись на відтворення фінансових ресурсів. Таке використання фінансових ресурсів з метою отримання доходу є їх розширеним відтворенням, що підвищує ефективність усього відтворювального процесу на підприємстві [2].

Таким чином, управління фінансовими ресурсами підприємства є багатограним і надзвичайно важливим питанням сьогодення. Це пов'язано з тим, що наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів має значний вплив на ефективність діяльності підприємства. Ефективне управління фінансовими ресурсами є надзвичайно важливим

фактором ефективної виробничо-господарської діяльності підприємств та важливим чинником формування їх конкурентоспроможності.

Список літератури

1. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2011. №47. С. 277–283.

2. Нечипоренко А. В., Рибалкіна А. О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8361> DOI: 10.32702/2307-2105-2020.11.85

3. Рогач, С. (2023). Економічна ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. Економіка та суспільство, (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-4>

УДК 657.631.6

Федоров І. О.

аспірант кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМАТИКА ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА КРІЗЬ ПРИЗМУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО АУДИТУ

Оцінка інвестиційного потенціалу підприємства – це складний процес, який вимагає комплексного підходу та застосування різноманітних інструментів. Інвестиційний аудит, як один з таких інструментів, дозволяє отримати об'єктивну інформацію про фінансовий стан, перспективи розвитку та ризики підприємства, дозволяє не тільки виявити сильні та слабкі сторони підприємства, але й оцінити його перспективність для інвестування. Однак, цей процес супроводжується цілим рядом проблем, які ускладнюють отримання достовірних результатів.

Проблема інвестиційного потенціалу є предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, вагомий внесок у розвиток цієї тематики зробили І. Бланк, О. Вовк, В. Гаєць, О. Білоусова, С. Заїка, В. Гриньова та інші. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень, деякі аспекти оцінки інвестиційного потенціалу підприємства крізь призму інвестиційного аудиту залишаються недостатньо дослідженими.

Кожне інвестиційне рішення ґрунтується на оцінці: а) фінансового стану підприємства і доцільності участі його в інвестиційній діяльності; б) розміру інвестиції та джерел її фінансування; в) вигідності різних інвестиційних проектів [1]. Основною роллю інвестиційного аудиту при оцінці інвестиційного потенціалу є оцінка відповідності підприємства інвестиційним критеріям, проведення аудиту дозволяє визначити, наскільки підприємство відповідає вимогам інвесторів щодо рентабельності, ризиків, бажаних темпів зростання тощо. Аудит допомагає ідентифікувати фактори, які можуть

позитивно або негативно вплинути на інвестиційний потенціал. На основі результатів аудиту розробляються рекомендації щодо вдосконалення діяльності підприємства, які допоможуть залучити інвестиції. Інвестиційний аудит є важливим етапом у процесі прийняття інвестиційних рішень, оскільки він дозволяє зменшити рівень невизначеності, прийняти більш обґрунтовані рішення та підвищити ефективність інвестицій. Місце України у світовому ринку інвестицій є ключовим питанням подальшого зростання національної економіки, що в свою чергу сприятиме соціально-економічному розвитку країни. Саме європеїзація ідеології і практики фінансових перетворень, яких потребує українське суспільство в період глобалізації, повинна стати основою соціально-економічного процвітання нашої держави і вектором її подальшого історичного розвитку. При цьому особливої уваги заслуговують питання інвестиційної привабливості українських підприємств [2].

Інвестиційний потенціал підприємства формується під впливом особливостей ряду інших основних видів його потенціалу, таких як:

- фінансового потенціалу, у рамках якого здійснюється залучення та обіг сукупності фінансових ресурсів, які підприємство може використовувати задля досягнення поставленої мети та цілей своєї діяльності;
- інфраструктурного потенціалу, що охоплює сукупність виробничої і соціальної інфраструктури, яка створює умови для ефективного налагодження інвестиційного процесу;
- виробничого потенціалу, який передбачає можливість випуску підприємством конкурентоспроможної на ринку продукції при максимально ефективному використанні виробничих ресурсів;
- трудового потенціалу, що визначається існуючими можливостями працівників, які втілені у їх трудову поведінку, які визначають реальну продуктивність роботи;
- інституційного потенціалу, який зумовлений існуючим рівнем розвитку ключових інститутів ринкової економіки та можливостями реалізації їх ролі у процесах інвестування;
- маркетингового потенціалу, який містить сукупність внутрішніх і зовнішніх можливостей підприємства задовольняти потреби споживачів й забезпечувати при цьому максимальну економічну віддачу вкладених ресурсів [3].

Однією з основних проблем оцінки інвестиційного потенціалу підприємства є її суб'єктивність. Оскільки оцінка інвестиційного потенціалу часто базується на експертних судженнях, результати можуть значно відрізнятись в залежності від особи, яка проводить оцінку. Крім того, недостатня інформація, яку надають підприємства, може спотворювати реальну картину і ускладнювати проведення об'єктивного аналізу. Ще однією проблемою є динамічність зовнішнього середовища. Зміна економічних, воєнно-політичних та соціальних умов може суттєво вплинути на інвестиційний потенціал підприємства, тому оцінка, зроблена сьогодні, може бути неактуальною завтра. Оцінка нематеріальних активів та нефінансових показників, таких як бренд, інтелектуальна власність, довіра покупців тощо, також є складним завданням. Ці активи важко піддаються монетизації, що ускладнює їхню оцінку.

Інвестори завжди стикаються з різними видами ризиків, включаючи фінансові, операційні та ринкові. Оцінка цих ризиків є важливим етапом інвестиційного аналізу, однак вона пов'язана з високим ступенем невизначеності.

Інвестиційний аудит дозволяє вирішити багато з цих проблем. Завдяки використанню стандартних процедур та методик, аудит мінімізує суб'єктивність оцінки і дозволяє отримати більш об'єктивну інформацію про підприємство. Крім того, аудит дозволяє ідентифікувати ризики, пов'язані з інвестиціями, та розробити заходи щодо їх мінімізації.

Інвестиційний аудит діяльності підприємств, які становлять суспільний інтерес, являє собою всебічну оцінку діяльності суб'єкта господарювання, ефективності та інвестиційних ризиків. Він включає перевірку облікових даних, фінансових та нефінансових показників суб'єкта господарювання для забезпечення повної, достовірної, неупередженої та своєчасної інформації. А також це сприяє підвищенню рівня довіри до інформації, що є основою для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень [4].

Однак, незважаючи на всі переваги інвестиційного аудиту, він не є панацеєю. Для досягнення максимальної ефективності необхідно постійно вдосконалювати методики оцінки, враховувати зміни в зовнішньому середовищі та розвивати нові інструменти для оцінки нематеріальних активів.

Таким чином, оцінка інвестиційного потенціалу підприємства – це складний і багатогранний процес, який вимагає застосування комплексного підходу. Інвестиційний аудит є важливим інструментом для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень, але для його ефективного використання необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних з суб'єктивністю оцінки, недостатньою інформацією та динамічністю зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Кононенко, Ж. А., Грибовська, Ю. М., & Ходаківська, Л. О. (2021). Сучасний стан та перспективи вкладень довгострокових фінансових інвестицій в Україні.
2. Подаков Є.С., Савченко М.О. Податкова реформа в контексті інвестиційної привабливості підприємств України. Таврійський науковий вісник. Економічні науки. 2017. Вип. 97. С. 78—86.
3. Машлій Г. Теоретичні засади формування інвестиційного потенціалу підприємств та напрями його розвитку [Електронний ресурс] / Галина Машлій, Вікторія Грицишин, Ольга Мосій // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 421- 432. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mhbnjr.pdf>
4. Fedorov, I., Nazarova, K., Hordoplov, V., Nezhyva, M., Mysiuk, V., & Koval, V. (2023). Investment audit in the provision management of the mergers and acquisitions. ACCESS Journal: Access to Science, Business, Innovation in Digital Economy, 4(3), 468-479, URL: [https://doi.org/10.46656/access.2023.4.3\(10\)](https://doi.org/10.46656/access.2023.4.3(10)) ([https://doi.org/10.46656/access.2023.4.3\(10\)](https://doi.org/10.46656/access.2023.4.3(10)))

SECTION 11

FINANCE, BANKING, INSURANCE

УДК 338

Виганяйло С. М.

к.е.н., доцент,

т.в.о. завідувача кафедри соціально–економічних дисциплін
Сумська філія Харківського університету внутрішніх справ

Кочура В. С.

студентка 3 курсу 081 Право

Сумська філія Харківського університету внутрішніх справ

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ГАЛУЗІ СТРАХУВАННЯ

Інновації сприяють зростанню ефективності, зручності для клієнтів і прозорості на ринку страхових послуг в Україні. Страховий ринок - це особлива сфера відносин які стосуються грошей, де об'єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга - страховий захист, на якому формуються попит і пропозиція на цю послугу.

З точки зору Р.В. Кокшарова, новий страховий продукт повинен задовольняти сучасні потреби страхувальника; відрізнитися та бути цікавим для достатньо великого числа споживачів; бути простим та зручним у продажу; мати конкурентні переваги; відрізнитися сервісом та високою якістю [1].

Термін інноваційна діяльність у страхуванні — поки що невизначений нормативно-правовими документами.

Однак огляд літератури з інноваційного розвитку переконує в тому, що конкурентоспроможність страхових організацій залежить від рівня інноваційного розвитку страхового ринку в Україні, від адаптації до світових стандартів цієї діяльності. Страхування як сфера економіки має в собі великий інноваційний потенціал. Поняття "інноваційний потенціал" може розглядатися як сукупність інтелектуальних, кадрових, технічних, інвестиційних ресурсів, що утворюють єдину систему, здатну забезпечити успішний інноваційний розвиток страхової компанії, сприйняття і реалізацію інноваційних змін [3].

Інноваційний процес передбачає поступове формування конкурентоспроможної страхової послуги, яка за своїми кількісними та якісними ознаками буде перевершувати свої аналоги. Забезпечення конкурентоспроможності страхової послуги залежить від рівня задоволення страхувальників в отриманому страховому захисті [2]. Інноваційність у страхових послугах проявляється у розширенні послуг з ризиковими складовими; розробленні конкретизованих пакетів послуг для різних груп населення; впровадженні нових інвестиційних можливостей для страхувальників, до яких належать інвестування коштів в золото, інвестиційні фонди (продукт unitlinked); розробленні надійних накопичувальних програм з цільовим призначенням (наприклад, з метою купівлі нерухомості).

В українській страховій галузі активно впроваджуються інновації, спрямовані на підвищення ефективності обслуговування клієнтів, автоматизацію процесів та розвиток нових продуктів.

Розглянемо основні напрямки актуальних інновацій:

1. Цифровізація та онлайн-сервіси (Страхові компанії активно переходять на цифрові платформи, що дозволяє клієнтам оформлювати поліси, подавати заявки на страхові виплати та отримувати консультації онлайн. Це значно скорочує час обслуговування та спрощує процес взаємодії зі страховиком).

2. Мобільні додатки (Все більше компаній розробляють власні мобільні додатки, що дозволяють клієнтам управляти своїми полісами, оформлювати нові страховки та швидко подавати заявки на виплати).

3. Електронні поліси (Наприклад, впровадження електронного поліса автоцивілки (ОСЦПВ) стало одним із перших кроків до цифровізації страхування в Україні).

4. Телематика (Технологія, яка використовує дані з транспортних засобів для аналізу поведінки водія. Страхові компанії можуть пропонувати персоналізовані тарифи на автострахування, виходячи з того, як часто і обережно водій керує автомобілем. В Україні ця технологія починає активно впроваджуватися для страхування автомобілів).

5. Big Data та штучний інтелект (Страхові компанії використовують аналітику великих даних (Big Data) для покращення процесів андеррайтингу, розробки нових продуктів та оцінки ризиків. Це дозволяє створювати більш персоналізовані страхові рішення і ефективніше прогнозувати можливі збитки).

6. Штучний інтелект (AI) (AI допомагає автоматизувати обробку страхових випадків, оцінювати ризики та надавати клієнтам швидкі відповіді на типові запити. Це скорочує час на прийняття рішень і підвищує рівень обслуговування).

7. InsurTech стартапи (Український ринок бачить розвиток стартапів у сфері InsurTech (Insurance Technology), які пропонують інноваційні рішення для страхування. Ці компанії часто використовують блокчейн, смарт-контракти та автоматизовані системи для підвищення прозорості та спрощення взаємодії зі страховиками).

8. Платформи P2P страхування (Деякі стартапи розробляють моделі взаємного страхування (P2P), де групи людей страхують один одного безпосередньо, що знижує вартість послуг).

9. Автоматизація врегулювання страхових випадків (Нові технології дозволяють автоматизувати процеси обробки заявок на виплати. Використання AI, машинного навчання та чат-ботів допомагає скоротити час на розгляд справи та прийняття рішення. Також це знижує ризик людської помилки).

10. Мікрострахування та Pay-As-You-Go моделі (З'являються нові продукти мікрострахування, які дають змогу страхуватися на короткий термін або за потребою. Наприклад, Pay-As-You-Go моделі страхування, де клієнт платить за фактичне використання послуги, набувають популярності серед молоді та людей, які потребують гнучкості у виборі страхового покриття).

11. Кіберстрахування (З розвитком цифрових технологій зростає попит на кіберстрахування — захист від ризиків, пов'язаних із витоками даних або

кіберзлочинністю. Це актуально як для великих компаній, так і для середнього бізнесу, який піддається кіберзагрозам).

12. Blockchain та смарт-контракти (Блокчейн-технології починають застосовуватися для підвищення прозорості операцій у страхуванні. Смарт-контракти дозволяють автоматизувати виконання умов страхових угод — наприклад, автоматична виплата компенсації при настанні застрахованого випадку).

13. Інтеграція з іншими фінансовими та сервісними платформами (Деякі страхові компанії інтегрують свої послуги зі сторонніми фінансовими додатками та сервісами, що дозволяє клієнтам керувати страхуванням разом з іншими фінансовими продуктами — наприклад, через банківські додатки чи фінтех-платформи).

ВИСНОВОК: Виходячи з вищезазначеного, потрібно відстежувати тенденції на ринку, підлаштовуватись під потреби клієнтів та надавати існуючим продуктам нові властивості. Слід зазначити, що підвищення ефективності страхової діяльності на основі її інноваційного розвитку, підвищення якості організації страхового бізнесу, оптимальне використання джерел інвестування та раціональне взаємодія із зовнішніми організаціями для реалізації інноваційних проектів у сфері страхування — це актуальний напрям у розвитку ринку страхування.

Список літератури

1. Кокшаров Р.В. Форми взаємодії страхової та банківської систем та причинно-наслідкові зв'язки цих систем/ Web-ресурс научно-практичних конференцій [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.confcontact.com/2009_03_18/ek2_koksharov.php

2. Охріменко О.В. Страхування: інноваційна модель страхового продукту/ Економіка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ekonk/2005_15/012_ohrimenko.pdf

3. Завьялов С.В. Развитие инновационной деятельности страховых компаний: автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 "Экономика и управление народным хозяйством".

4. Річний звіт Національної комісії що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг за 2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/rzviti-nackomfinposlug.html>

УДК 338

Виганяйло С. М.

к.е.н., доцент,

т.в.о. завідувача кафедри соціально–економічних дисциплін
Сумська філія Харківського університету внутрішніх справ

Мозгова В. В.

студентка 3 курсу 081 Право

Сумська філія Харківського університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ЕЛЕКТРОННОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Електронне страхування в Україні є важливим компонентом фінансових технологій, яке активно розвивається в останні роки. Воно охоплює використання сучасних цифрових інструментів і технологій для автоматизації процесів страхування, підвищення доступності страхових продуктів та покращення обслуговування клієнтів.

Електронне страхування в Україні стає все важливішим через ряд переваг, які воно пропонує як для страхувальників, так і для страхових компаній. Ось кілька причин, чому електронне страхування набуває значної ваги:

Зручність і доступність: Страхувальники можуть оформити поліс онлайн у будь-який час, без необхідності відвідувати офіс страхової компанії. Це особливо важливо для зайнятих людей або тих, хто живе у віддалених місцях.

Прозорість і контроль: Електронна форма полісу дає можливість краще контролювати умови страхування та відстежувати свої фінансові операції. Клієнти можуть порівнювати різні продукти й обирати оптимальний варіант для себе.

Зменшення ризику шахрайства: Електронні документи зменшують ймовірність підробок, оскільки страхові поліси зберігаються у базах даних, які захищені та можуть бути перевірені у будь-який момент.

Економія часу і коштів: Онлайн оформлення полісу зазвичай дешевше, оскільки не потребує друку документів та залучення фізичних ресурсів. Крім того, процес обробки заявок на страхування автоматизується, що пришвидшує весь процес.

Цифровізація державних послуг: Україна активно розвиває електронне урядування, і впровадження електронного страхування відповідає загальній стратегії цифровізації державних послуг.

Можливість дистанційного обслуговування: У період пандемії COVID-19 та збройної агресії росії цей формат став особливо актуальним, адже дозволяє мінімізувати фізичні контакти, що підвищує безпеку клієнтів і співробітників.

Таким чином, електронне страхування сприяє більшій ефективності страхового ринку, полегшуючи процеси як для клієнтів, так і для страхових компаній. Але все таки рівень електронного страхування в Україні з іншими фінансовими технологіями є нижчим, ніж у західних країнах. Цей сегмент ринку перебуває на стадії активного розвитку, але стикається з низкою проблем і викликів, які потребують вирішення для подальшого зростання та вдосконалення. Вивчення впливу рівня страхової культури

населення на страховий ринок України стало предметом досліджень численних вітчизняних економістів і фахівців. Значний внесок у розробку цієї наукової проблематики внесли Ю.В. Панков, О.М. Зубець, О.Е. Кузіна, А.Г. Корабльова, А.О. Кремлянський, А.А. Циганов, А.П. Новіков, Н.М. Внукова, В.І. Успенко та інші дослідники.

Основними причинами низького рівня розвитку цифровізації страхової діяльності в Україні, на думку страховиків, є висока вартість нових цифрових технологій (50%), відсутність попиту на оцифровані страхові програми (47%) і недостатня адаптація цифрових технологій для страхових послуг (47%).[1.] Дана статистика розкриває наступні проблеми з яким зітнулося цифрове страхування :

Основною проблемою електронного страхування в Україні є недостатнє правове регулювання. Законодавство, регулює діяльність страхових компаній, ще не в повній мірі враховує специфіку електронних платформ. В Україні існують норми, що регулюють електронні транзакції та захист персональних даних, але для специфічних потреб страхових послуг їх не достатньо.

Наступна проблема полягає у тому, що електронне страхування вимагатиме високого рівня кібербезпеки, оскільки обробка великої кількості особистих даних клієнтів створює ризики для їх конфіденційності. Інциденти з витоком даних можуть підірвати довіру до електронних страхових послуг. В Україні поки що існують обмежені можливості для забезпечення надійного захисту даних, що створює потенційні ризики для користувачів.

Також в Україні низький рівень фінансової грамотності населення може бути перешкодою для широкого впровадження електронного страхування. Багато споживачів можуть бути скептично налаштовані до нових форм страхових послуг, що може зменшити їхню готовність користуватися електронними платформами для укладення страхових договорів [2, с.1]

Великою перешкодою для електронного страхування є технічні проблеми. Не всі страхові компанії в Україні мають достатньо розвинутий ІТ-інфраструктурний потенціал для впровадження та підтримки електронних платформ. Високі витрати на модернізацію та обслуговування таких систем можуть стати перепоною для малих та середніх страхових компаній.

Розглянемо шляхи вирішення проблем. Щодо правової бази електронного страхування: необхідно розробити та впровадити чіткі норми та правила для регулювання електронного страхування, що включатимуть аспекти захисту даних, кібербезпеки та вимог до платформ. Це допоможе забезпечити правову визначеність і стимулювати розвиток цього сегмента ринку [3, с. 1].

Страхові компанії повинні інвестувати в сучасні технології захисту даних і регулярно оновлювати свої системи безпеки. Спільні зусилля з державними органами для підвищення рівня кібербезпеки можуть допомогти зменшити ризики витоків даних і підвищити довіру до електронного страхування [4, с. 10]

Необхідно запровадити освітні програми для підвищення фінансової грамотності населення, що включають інформацію про переваги та ризики електронного

страхування. Це допоможе споживачам краще розуміти нові послуги та підвищити їх готовність користуватися ними.

Інвестування в розвиток ІТ-інфраструктури є важливим для забезпечення стабільної роботи електронних платформ страхування. Державна підтримка для модернізації інфраструктури може допомогти страховим компаніям впроваджувати нові технології без надмірних витрат.

Отже, електронне страхування в Україні має значний потенціал для розвитку, але також стикається з низкою проблем і викликів. Розв'язання цих проблем вимагатиме комплексного підходу, що включає удосконалення правового регулювання, підвищення кібербезпеки, освітні програми для споживачів, розвиток технічної інфраструктури та адаптацію традиційних компаній. Лише через інтеграцію цих заходів можливо забезпечити успішний розвиток електронного страхування в Україні.

Інформаційні джерела:

1. Нагаєва Г.О. Напрямки відновлення страхового ринку України в повоєнний період. *Механізми забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, перспективи, міжнародний досвід* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Харків, 10 листопада 2022 р.). Харків: ДБТУ. 2022. С. 235-237.

2. Дослідження "Фінансова грамотність в Україні" 2023. Національний банк України: [сайт]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/za-ostanni-tri-roki-riven-finansovoyi-gramotnist-ukrayintsiv--polipshivsya--rezultati-doslidjennya>

3. Аналіз регулювання сфери обов'язкового страхування: Володимир Головатенко, Ганна Башняк, Наталія Дуплій, Дмитро Горюнов. URL: <https://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2024/07/ZK-Analiz-regulyuvannya-sfery-obovyazkovogo-strahuvannya.pdf>

4. Кібербезпека в Україні: шляхи розвитку та можливості. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3704093-kiberbezpeka-v-ukraini-slahi-rozvitku-ta-mozlivosti.html>

Владика Ю. П.

к.е.н., доцент,

Національний авіаційний університет

Полюхович С. С.

здобувач вищої освіти,

Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Анотація. У даній роботі розглянуто теоретичні основи щодо формування кредитного портфеля банку. Визначено сутність кредитного портфеля, а також завдання та етапи його формування.

Ключові слова: кредитний портфель комерційного банку, банківська діяльність.

Погіршення економічної ситуації в Україні призвело до скорочення банківського кредитування. Основними причинами цієї тенденції є нестабільне законодавство та низька довіра населення до банків. Банки стикаються з труднощами у забезпеченні власної діяльності через зменшення доходів від кредитування.

Одним з найважливіших питань, що стоять перед банками, є оптимізація структури кредитного портфеля. Добре сформований портфель є запорукою зниження ризиків неплатежів та інших проблем, пов'язаних з кредитуванням.

Вивчаючи різні підходи до визначення кредитного портфелю, зокрема погляди Бугеля, Вовка, Пашкова та Бондаренко, можна дійти висновку, що кредитний портфель є важливим інструментом управління активами банку. Він дозволяє оптимізувати кредитні операції, підвищуючи прибутковість банку та забезпечуючи дотримання вимог як внутрішньої кредитної політики, так і зовнішнього регулювання.

Ефективне формування кредитного портфеля передбачає досягнення балансу між такими факторами, як довгострокова прибутковість, мінімізація ризиків, забезпечення ліквідності та отримання максимального поточного доходу [2].

Кредитний портфель є інструментом, який дозволяє банку збалансувати три основні цілі: забезпечити достатню ліквідність, отримати максимальний прибуток та мінімізувати кредитні ризики. Процес формування кредитного портфеля включає в себе стратегічне планування, відбір кредитних проектів та оперативне управління портфелем з метою досягнення поставлених цілей. Формування кредитного портфеля — це не статичний процес, а постійне управління, яке вимагає адаптації до змін ринкових умов та внутрішньої політики банку. Важливу роль у процесі формування кредитного портфелю відіграє кредитний комітет, який приймає рішення про надання кредитів та здійснює контроль за їх виконанням [1].

Формування якісного кредитного портфеля є стратегічно важливим процесом для комерційного банку. Оптимально сформований портфель не лише відображає фінансову стійкість установи, але й сприяє підвищенню її репутації, залученню нових клієнтів та збільшенню прибутковості. Крім того, якість кредитного портфеля є одним з ключових критеріїв, за якими регулятори оцінюють надійність банківських установ.

Якість кредитного портфеля є багатогранним поняттям, яке охоплює не тільки фінансові показники, але й репутаційні та стратегічні аспекти діяльності банку. Тому оптимізація кредитного портфеля є постійною задачею для будь-якої фінансової установи.

Список літератури

1. Гавчук І. Формування кредитного портфеля комерційного банку / І. Гавчук, М. Марич. URL: <http://intkonf.org/gavchuk-is-marich-mg-formuvannyakreditnogo-portfelya-komertsynogo-banku> (Дата звернення: 02.09.2024).

2. Литовченко О. Сутність кредитного портфеля банку, його функції та склад / О.Литовченко, І.Глуценко. URL: http://rusnauka.com/21_TSN_2015/Economics (Дата звернення: 02.09.2024).

SECTION 12

CONSTITUTIONAL LAW, MUNICIPAL LAW,
PUBLIC INTERNATIONAL LAW

УДК 343.12:343.146

Берч В. В.

к.ю.н., доцент,
доцент кафедри конституційного права та
порівняльного правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

**ДО ПИТАННЯ ПРО ДОПИТ ПРИСЯЖНИХ ЯК СВИДКІВ
ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕПРАВОСУДНИХ
СУДОВИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

Присяжні не можуть бути допитані як свідки, за деякими окремими випадками (стаття 65 КПК). Присяжні не можуть бути викликані для надання свідчень щодо обговорень, що відбувалися в нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення, за винятком випадків, коли мова йде про кримінальне провадження стосовно свідомо неправомірного вироку чи ухвали, прийнятих суддею (суддями). ¹Тобто, фактично винятком є неправосудне рішення у кримінальному провадженні. У таких ситуаціях допит може допомогти встановити, чи був на присяжних здійснений тиск з боку судді або інших осіб, чи відбулося якесь порушення під час обговорення. На наш погляд, таке виключення є важливим для захисту правової системи від зловживань. Така законодавча норма ілюструє важливий баланс між забезпеченням конфіденційності судового процесу та необхідністю розслідування можливих неправомірних дій, що можуть порушити принципи справедливого судочинства.

Відповідно до статті 216 КПК досудове розслідування щодо кримінальних правопорушень, скоєних присяжними проводять детективи Національного антикорупційного бюро України. ²

Підкреслимо, що обговорення, які проводяться присяжними у нарадчій кімнаті, є критичним етапом судового процесу, а тому їх конфіденційність гарантує, що присяжні можуть вільно висловлювати свої думки та сумніви, не побоюючись зовнішнього тиску чи можливих наслідків. Відповідно, це основа для збереження неупередженості та об'єктивності судового процесу.

Поряд із зазначеним, існує потреба у забезпеченні балансу між конфіденційністю обговорень присяжних і необхідністю розслідування можливих неправомірних дій. Потрібно знайти спосіб, щоб не порушити конфіденційність, але водночас мати можливість розслідувати серйозні порушення, якщо вони мають місце.

Одним із можливих способів забезпечення балансу між конфіденційністю обговорень присяжних і необхідністю розслідування можливих неправомірних дій може

¹ КПК

² КПК

бути створення спеціального органу або комісії, уповноваженої розглядати такі випадки. Така комісія могла б складатися з незалежних експертів, які б мали доступ до обмеженої інформації щодо обговорень у нарадчій кімнаті, але лише у виняткових випадках і з суворим дотриманням конфіденційності. Розслідування можливих порушень могло б проводитися за умови, що інформація, отримана від присяжних, не розголошується і використовується виключно в рамках розслідування. Зазначене дозволило б захистити конфіденційність процесу та одночасно забезпечити можливість належного розгляду серйозних правопорушень.

Список літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст.88.

SECTION 13

**ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE,
FINANCIAL LAW, INFORMATION LAW**

Parchuk S. V.

PhD student, Academy of Labor,
Social Relations and Tourism

**SOME ASPECTS OF REALIZATION OF THE RIGHT TO DEFENSE IN THE
CASE OF AN ADMINISTRATIVE OFFENSE UNDER ARTICLE 130 OF
THE CODE OF UKRAINE ON ADMINISTRATIVE OFFENSES**

According to Article 1 of the Constitution of Ukraine, Ukraine is a sovereign and independent, democratic, social, and legal state [7].

The rule of law is understood as a state that is able to guarantee a high level of its own power, a real possibility of the rule of law, and ensure the observance of all rights, freedoms and legitimate interests of a person and citizen.

Thus, one of the main features of the rule of law is the presence of a highly qualified and independent bar, the level of development of which is considered in the civilized world to be an indicator of the democratic nature of society.

In accordance with the provisions of Article 59 of the Basic Law of Ukraine, everyone has the right to professional legal assistance. In cases provided for by law, this assistance is provided free of charge. Everyone is free to choose a defender of their rights [7].

According to the decision of the Constitutional Court of Ukraine of 30.09.2009 in case No. 23-rp/2009, the provision of part one of Article 59 of the Constitution of Ukraine “everyone has the right to legal aid” should be understood as the state-guaranteed opportunity for any person, regardless of the nature of his or her legal relations with state bodies, local governments, associations of citizens, legal entities and individuals, to receive assistance on legal issues without hindrance, without unlawful restrictions, in the amount and forms that meet his or her needs [3].

In accordance with Article 131-2 of the Constitution of Ukraine, the Bar operates in Ukraine to provide professional legal assistance. The independence of the Bar is guaranteed. The principles of organization and operation of the Bar and the practice of law in Ukraine are determined by law. The advocate shall exclusively represent another person in court, as well as defend against criminal charges. The law may provide for exceptions to representation in court in labor disputes, disputes concerning the protection of social rights, elections and referendums, minor disputes, as well as representation of minors and persons who have been recognized by the court as incapacitated or whose legal capacity is limited [7].

Article 268 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses (hereinafter - Code No. 8073-X) provides that a person held administratively liable has the right to receive legal assistance from a lawyer or other legal professional who is legally entitled to provide legal assistance personally or on behalf of a legal entity. Similarly, the right to have a defense counsel during the proceedings is provided for in Article 271 of the Code [1].

Part 4 of Article 213 of the Code No. 8073-X establishes that cases on administrative offenses are considered by district, city district, city or city district courts (judges), and in cases provided for by this Code - by local administrative and economic courts, courts of appeal, higher specialized courts and the Supreme Court [1].

Pursuant to Article 221 of Code No. 8073-X, cases of administrative offenses under Article 130 of this Code are considered by judges of district, city district, city or city district courts [1].

Thus, in accordance with the above provisions, the right of a person held liable to participate as a defense counsel in an administrative offense case under Article 130 of the Code No. 8073-X is regulated exclusively at the stage of consideration of the case in court, while all procedural actions preceding the transfer of the collected case materials to the court for further consideration are bypassed.

It is worth noting that, in accordance with the provisions of Code No. 8073-X, the only case of defense counsel's participation in the early stages of administrative prosecution is administrative detention.

Thus, in accordance with the third part of Article 261 of the Code No. 8073-X, bodies (officials) authorized to carry out administrative detention shall report each case of administrative detention of a person to centers for the provision of free secondary legal assistance in accordance with the procedure established by the Cabinet of Ministers of Ukraine, except in cases. , if the person defends himself personally or has invited a defender [1].

From the above, it follows that administrative detention is a short-term measure; however, such a measure of procedural coercion is objectively associated with the restriction of a person's freedom and placing them under the full control of government representatives, which creates conditions for potential abuse of authority and may have negative consequences for the individual's right to a fair trial, as provided in Article 6, paragraph 1 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms [4].

Thus, in the decision of the European Court of Human Rights in the case "Nechiporuk and Yonkalo v. Ukraine" dated April 21, 2011 (application No. 42310/04), cases of detention of persons by representatives of law enforcement agencies were established. under the pretext of committing a certain administrative offense, and subsequently such a person was brought to criminal liability on the basis of the evidence collected as a result of investigative actions during his stay under the full control of the authorities [5].

This negative practice is quite widespread in the documentation by the National Police of Ukraine regarding violations of traffic safety rules or the operation of vehicles by persons driving under the influence, responsibility for which is provided under Article 286-1 of the Criminal Code of Ukraine [2].

It is also worth noting that the sanction of Article 130 of Code No. 8073-X, in certain cases, provides for the application of an exceptional penalty in the form of administrative arrest for up to fifteen days [1]. This type of administrative penalty is imposed only for offenses that, in terms of societal danger, are close to crimes. Therefore, the provision of a defense attorney to a person facing administrative responsibility under Article 130 of Code No. 8073-X at the early stages of this process, in our opinion, is a justified guarantee of protection against unlawful actions by law enforcement officers.

It should be noted that, according to the provisions of Article 14 of the Law of Ukraine 'On Free Legal Aid' (hereinafter – Law No. 3460-VI), individuals subjected to administrative detention are entitled to free secondary legal aid under this Law and other laws. Such individuals have the right to legal services as provided in points 1 and 3 of part two of Article 13 of this Law, namely: defense and the drafting of procedural documents [8].

According to the content of point 2 of the Procedure for informing centers for the provision of free legal aid about cases of detention, administrative arrest, or the application of preventive measures in the form of custody, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 28, 2011, No. 1363 (hereinafter – Resolution No. 1363), from the moment of a person's detention, the entity responsible for submitting information must immediately report exhaustive details about the individual through established means of

communication to the relevant regional/interregional center for the provision of free legal aid, except in cases of administrative detention where the person defends themselves or has hired a lawyer [6].

According to the provisions of point 7 of Resolution No. 1363, within an hour from the registration of the information submitted by the entity about a person's detention or the response from the relevant central, regional, or interregional body confirming the detention, an authorized officer of the center, in the prescribed manner, appoints a lawyer by issuing an order to provide the person with free secondary legal aid. A copy of this order, with the notification's registration number, is sent to the entity submitting the information via fax, email, or through the system, and is registered by them [6].

In view of the above, we believe that a person's right to the participation of a defense attorney, either hired independently or appointed at the state's expense, should be provided in cases of administrative prosecution under Article 130 of Code No. 8073-X from the early stages of the process. This is because such proceedings significantly restrict the rights, freedoms, and legitimate interests of the individual, which negatively impacts the subsequent fair trial.

At the same time, a person being held administratively liable under Article 130 of this Code must be given sufficient time to engage a defense attorney at their own expense or have one appointed free of charge. In this regard, the conduct of any procedural actions against the offender should be postponed for a certain period.

Overall, the proposed suggestions for improving the current legislation of Ukraine, in our opinion, will contribute to ensuring the right to defense and the right to a fair trial as provided by the Code of Ukraine on Administrative Offenses and other normative legal acts.

List of references

1. Code of Ukraine on Administrative Offenses of December 7, 1984. 1984, No. 8073-X. [Electronic resource]. - Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>;
2. Criminal Code of Ukraine (Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrayiny, 2001, No. 25-26, Art. 131) of April 5, 2001, No. 2341-III. [Electronic resource]. - Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>;
3. Decision of the Constitutional Court of Ukraine of September 30, 2009, No. 23-rp/2009. [Electronic resource]. - Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09#Text>;
4. European Convention on Human Rights of 04.11.1950 {The Convention was ratified by Law No. 475/97-VR of 17.07.97}. [Electronic resource]. - Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n289;
5. Judgment of the European Court of Human Rights in the case of Nechyporuk and Yonkalo v. Ukraine of 21.04.2011 (application no. 42310/04). [Electronic resource]. - Access mode: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683#Text;
6. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 28, 2011, No. 1363 (as amended by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of March 11, 2015, No. 110) "On Approval of the Procedure for Informing the Centers for Free Legal Aid Provision of Cases of Detention, Administrative Arrest or Application of Preventive Measures in the Form of Detention". [Electronic resource]. - Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF#Text>;
7. The Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of 28.06.1996 No. 254/96-VR. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. № 30. [Electronic resource]. - Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>;
8. The Law of Ukraine "On Free Legal Aid" of June 02, 2011, No. 3460-VI. [Electronic resource]. - Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

SECTION 14

CRIMINAL LAW, CRIMINAL EXECUTIVE LAW,
CRIMINOLOGY, CRIMINAL PROCEDURE, CRIMINALISTICS

УДК 343

Курінна О. А.

студентка IV курсу юридичного факультету
Львівський національний університет імені Івана Франка

**ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ПРО
ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ
ТА БОРОТЬБУ ІЗ ЦИМИ ЯВИЩАМИ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД**

У рамках сучасного українського законодавства, що регулює питання рівності між чоловіками та жінками, превентивні заходи у випадках домашнього насильства вживаються відповідно до вимог Конвенції Ради Європи [3, с. 185]. У 2011 р. в Стамбулі була підписана Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, яка стала одним із найсучасніших міжнародних інструментів боротьби з домашнім насильством.

Виходячи із положень Закону України № 2227-VIII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», до пункту 7 частини 1 статті 284 КПК України внесені зміни, відповідно до яких кримінальне провадження не може бути закрито, якщо провадження стосується злочину, пов'язаного з домашнім насильством.

Кривдники несуть відповідальність не лише за безпосередні акти домашнього насильства, а також і за порушення вимог відповідних заходів, спрямованих на протидію домашньому насильству. Також передбачені заходи з компенсації для постраждалих осіб у вигляді відшкодування моральної та матеріальної шкоди, завданої домашнім насильством. Крім того, постраждалі особи та кривдники мають право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. [1, с. 20]

Також українським законодавцем внесено й інші зміни у КПК України та Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Так, КК України доповнено статтею 126-1, якою передбачено відповідальність за домашнє насильство, тобто умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи. Додатково внесено зміни до ч. 1 ст. 67 КК України, яку доповнено пунктом 6-1 та визначено, що вчинення злочину щодо подружжя або колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебував

(перебуває) у сімейних чи близьких відносинах, є обтяжуючою обставиною, а також цю ознаку у окремих складах злочину вказано як кваліфікуючу.

У ст. 3 Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами домашнє насильство визначається як будь-які дії фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що відбуваються в родинному оточенні чи в межах спільного проживання або між колишніми чи поточними партнерами, незалежно від того, чи проживає винуватець у тому самому місці, що й жертва, чи ні [2; с. 160].

Аналізуючи зарубіжний досвід у запобіганні та протидії домашньому насильству, доцільно звернути увагу на інноваційний механізм, яким є Схема розкриття інформації про домашнє насильство, що діє у Великій Британії. Ця схема, відома також як «Закон Клер», встановлює порядок надання інформації про особу, яка в минулому була жертвою домашнього насильства [2; с. 160].

В Іспанії порядок захисту жертв домашнього насильства визначено Законом 27/2003 від 31 липня 2003 р. Згідно із зазначеним законом жертви домашнього насильства можуть отримати статус щодо всебічного захисту шляхом швидкої та простої судової процедури, котра передбачає цивільні, кримінальні та соціальні заходи і соціальний захист.

Таким чином, різноманітні форми та методи соціально-правового впливу на сферу запобігання та протидії домашньому насильству виявляються у взаємодії різних компонентів державного механізму, що передбачає також імплементацію міжнародних стандартів у внутрішнє законодавство країн світу. Проведений аналіз зарубіжного досвіду запобігання та протидії домашньому насильству свідчить про можливість імплементації його позитивних надбань в українській правозастосовній практиці, насамперед шляхом уніфікації методик збору даних про випадки насильства для вивчення масштабів проблеми та ефективності заходів протидії, внесення змін до законодавства з метою криміналізації психологічного насильства як окремого злочину, адже в багатьох країнах психологічне насильство розглядається як кримінальне правопорушення та створення єдиної інформаційно-аналітичної бази даних про випадки домашнього насильства для належного відстеження та моніторингу ситуації, як це практикується в низці європейських країн.

Список літератури

1. Барко В. В. Напрями та засоби протидії домашньому насильству (за результатами вивчення зарубіжного досвіду). Захист дитини від насильства та жорстокого поводження: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 3 черв. 2021 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 18–23.

2. Галай А. О., Галай В. О., Головка Л. О., Муранова В. В. Міжнародний досвід попередження та протидії домашньому насильству : монографія. Київ: КНТ, 2014. 160 с.

3. Собко Г. М., Пацалова О. О. Досвід європейських країн у сфері протидії домашньому насильству. Науковий вісник публічного та приватного права. 2019. Вип. 1. Т. 2. С. 184–187.

SCIENTIFIC PUBLICATION

**ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING AND
LAW IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION**
MATERIALS OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

September 10, 2024

Aarhus, Denmark

English, Ukrainian and other

Editor-in-Chief: Yildirim A.

Technical editor: Storjohann L.

Artistic editor: Forsberg V.

Corrector: Lorenzen M.

Typesetting and Editorial: Skovgaard N.

Graphic Designer: Pedersen K.

Passed for printing 10.09.2024. Format 60x90/16

Offset paper. Printing – risography. Conventionally printed sheets 4,1

Typeface Cambria Math.

Circulation 100 copies. Зам. № 988/99/27

Store Torv 18, 1., 8000 Aarhus, Denmark

All rights reserved.

The authors are responsible for the content of the materials.

The editorial board may not share the opinions of the authors.

Official website: <http://www.economics.in.ua>

